

N°. 2.

Üleüldne Kirjawara.

Piirjärwe rentnik.

Lustimäng wies waatuses.

Seelikelde loimetanud

A. Stankow.

Tallinnas.

1884.

Piirjärwe rentnik.

Lustimäng wiies waatuses.

Geestifeelbe toimetanud

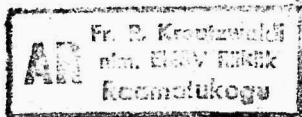
A. Stankow.

Tallinnas.

1884.

Ar 884
Kotzebue

86.026

Tsenjuri poolest lubatud. — Tallinnas, 27. Detsembril 1883.

Mängijad:

Peeter Kõrwits, rentnik Piirjärvest.

Willem Sunapuu.

Brits Ilves, kelm Riiaist.

Sabiine, tema abikaasa.

Landsbergi proua, kooliõpetaja.

Eliise,

Zida,

Karoliine,

Luiise,

Tooni,

Doktor Surjus, hulludearst.

Okaspuu,

Kaelkook,

Teivas,

Hans, joogimaja teender.

Politseiammetnik.

Üks teender.

Mängupaik: Suur linn.

Esimene waatus.

(Uulits. Paremast kätt Landsbergi proua korter, pahemat kätt joogimaja, selle kõrval doktor Surjuse korter.)

Esimene etendus.

Willem (üksi, wiul kaenas).

Tema on siin! oma filmadega olen ma teda näinud! Tema terve ümargune keha on siia jõudnud! — Nüüd võin ma Jumala nimel peaga vastu müüri joosta, ehk eneselle doktor Surjuse juures korteri walmis üirida. Eliise on minule kadunud! Eliise! minu kallis Eliise, liianimega Lillenupp, on kahe nädala pärast w'a ümarguse Kõrwitsa teinepool, oh häda! — Ta armastab mind, aga ta armastus põle mitte nii palaw, et ta minuga surra, ehk ka ära joosta'gi, tahaks. — Oh sa laisk Ilwes! Sina kõige kawalam kõigist kawalatest! Miks oled sina oma wana tööandja hädasse jätnud? Kas ma sulle mitte kõige liigutawamaid kirjasi põle kirjutanud? ja mis weel rohkem, kas ma sulle mitte reisiraha põle saatnud? Juba kaks nädalat wõiksid sina siin olla, aga sa ei näila ennast weelgi, ja minu wiimne lootus kaub. (Ta närib sõrmekäsi.)

Teine etendus.

Ilwes. Willem.

Ilwes. Ilus linnake. Sga kümne sammu peal kõrts, wiinapood ehk joogimaja, ja kõik uulitsad täis

hulguseid, kes muud midagi ei tee, kui maailma elu tähele panewad. Seal seisab ka üks neistsinastest. Kui ta ehk mulle teaks ütelda, kus Willem Dunapuu elab. Urge pange pahaks, mu härra. — Ah so, seal teie ise olete.

Willem. Ilwes! Üksford oled ja siin?

Ilwes. Jhu ja hingega walmis teid teenimas.

Willem. Praegu wandusin sulle kõik kuradid kaela.

Ilwes. Aga mina olen kõik kuradid kaasa toonud.

Willem. Miks ja mitte warem ei tulnud?

Ilwes. Riiaist siia ei ole ka mitte kufesamm.

Willem. Posthobused põle aga ka kellegi kufed.

Ilwes. Wahel ka mitte palju paremad. Aga see-
ford tahtsin ma katsuda, kui kaugele mind minu oma
jalad kannawad.

Willem. Mis tuhat! Sa oled jala tulnud?

Ilwes. Inglismaal olets see häbiks, Gestimaal
aga jooksewad kõik targad mehed jala.

Willem. Kas ma sulle mitte reisiraha ei saanud?
ja rohkestes weel?

Ilwes. Aga minu wõlad oliwad weel rohkemad.
Head Riiglased ei tahtnud mind aga mitte enne ära
lasta, kui kõik ära oli maksetud. Usjata pakkusin ma
nendele oma ilusti abikaasat pandiks.

Willem. Mis? Sa oled Riigas kofinud?

Ilwes. Ja muidugi. Selle ilusa preili ilusa tua-
tüdruku wõtsin ma ära, kelle ümber teie wiimsel ajal
lipitsetite. Temal põle midagi, minul põle midagi, ja
nõnda saame meie wäga hästi läbi. Ma wõtsin teda
ka kaasa, ta on kawal ja julge. Minu juhatusel on
ta oma andeid harjutanud, ehk wõime teda tarwitada.

Willem. Ja tema on ka pidanud jala käima.

Ilwes. Ta ei käinud, ta lendas minu eel.

Willem. Ja millest teie siis tee peal elasite?

Ilwes. Minu abikaasa laulis ja mina kirjutasin armastuse kirjasi.

Willem. Aga Ilwes, sa oled hiljaks jäänud.

Ilwes. Seda on mõnelegi juhtunud. Aga rääkige esiteks, mis teil siis nüüd jälle mõttes on?

Willem. Ma armastan.

Ilwes. Juba jälle? Praegu alles tahtsin ma teile jutustada, kuidas teie kuus mahajäätud armukest teid taga nutavad.

Willem. Ma armastan esimest korda tõeste.

Ilwes. Seda ütlete mulle nüüd juba seitsmemat korda.

Willem. Üht ingelt, keda ma kosida tahan.

Ilwes. Oh ja, kositawaid ingleid on meie päewil õige palju. Roh, aga mis on teil siis nüüd tahtusteks?

Willem. Waata, siin elab Landsbergi proua, kuulsa rätsepa lesk, kes nüüd juba mitu aastat suurt kostikooli peab. Tema koolilaste hulgas on ka minu Elise.

Ilwes. Uha, siis on ta alles laps?

Willem. Lapselik, aga mitte enam laps. Jata ja emata maenelaps, kellel aga suur warandus pärida on.

Ilwes. Baber wõi kōwad rublad?

Willem. Ta armastab mind palawalt —

Ilwes. See on kõrwaline asi. Räägime parem peaasjast.

Willem. Tema ema on teda surmawoodi peal tema narri onupojaga ära fihlanud.

Ilwes. Et inimesed oma eluajal ka mitte küllalt rumalaid tempa ei jõua teha, mõned hoiawad kõige-rumalamad weel surmawoodi tarbeks.

Willem. Täna on ta peigmees siia jõudnud.

Ilwes. Mis on selle õnneliku inimese nimi?

Willem. Kõrwits!

Ilwes. Uhu! ümmargune loomake.

Willem. Ta on rikas karjamõisarentnik siin ligidal, on übermõeta miis künart jäme, ja näitab wälja, nagu õllemaat.

Jlmes. Wist tühi õllemaat?

Willem. Ta pannud kord imeks, et kassidel just filmade kohal kaks hauku naha sees olla.

Jlmes. Disa! Müid tunnen ma oma meest. Ja teie kardate niisugust jahukotti?

Willem. See'p see on, et niisugused rikkad jahukotid just kõigeilusamad tüdrukud ära näppawad!

Jlmes. Müid saan ma juba aru. Teie armuke on tuike, keda kull neelda tahab. Teie tahate teda peasta ja mina pean teile seal juures abiks olema.

Willem. Üsna õige. Aga sa tuled just sell filmapilgul, kui tuike juba peaaegu kulli kõhtus on.

Jlmes. Seda rohkem auu toob wõit.

Willem. Sa loodad?

Jlmes. Kui armastus ja kawalus wägewal ühendusel wõitlewad, kes wõib seal vastu seista?

Willem. Kui see tükk sulle korda läheks — ma kannaksin sind kätte peal.

Jlmes. Muud midagi?

Willem. Ja sinu ilust abikaasat peale kauba.

Jlmes. Wäga palju auu.

Willem. Surmani muretseb tänulik armastus sinu eest.

Jlmes. Kui aga armastus enne sureb kui mina?

Willem. Seda põle sull siin karta.

Jlmes. Wõib siiski juhtuda. Ümmargune summa oleks mull' armsam.

Willem. Hea küll, tuhat rubla.

Jlmes. Hurrah! See on tubli auupalk! niipalju ei maksa keegi akademia pika õpetliku kõne eest.

Willem. Siis tee seda tublimalt tööd.

Jlwes. Miina hakkab kohe tööle, nii et pea auu-
rab. Teie peaks härrade peab täna õhtul juba linnast
väljas olema.

Willem. See oleks tubli tükk.

Jlwes. Kõigepealt peab hea sõjakindral sõjavälja
tubliste tundma. Siin elab Landsbergi proua, nagu
esiteks ütlesite, ja siin on üks joogimaja?

Willem. Jah. Kellner ja teender Hans, esimene
kaval võrukael.

Jlwes. Seda kirjutan ma eneselle parema kõrva
taha. Ja siin?

Willem. Doktor Jurjus, hullude arst.

Jlwes. Oho! Sell mehel võib siin palju tööd olla.

Willem. Jah, kui kõik hullud aga terveks tahak-
sivad saada.

Jlwes. Seda kirjutan ma eneselle pahema kõrva
taha.

Willem. Seal elab üks politseiammetnik.

Jlwes. Tema võib ehk ka natukene kaasa män-
gida. Nüüd tean ma hakatuseks küllalt. Aga kõigeesiteks
on mul raha tarvis.

Willem. Mis tarbeks?

Jlwes. Oh! kõikjagu salakuludeks, mis mitte reh-
muuti ei saa pandud. Raha ajab rattad käima, nagu
manafõna ütleb.

Willem. Säh (annab talle raha) sull põle selle üle
tarvis mulle aru anda.

Jlwes. Teie teate, et ma rahaasjades väga us-
tam olen.

Willem. Usun, usun, hakka aga nüüd ruttu tööle.

Jlwes. Kust leian ma aga Kõrmitša ülesse?

Willem. Tema on Wasikapea trahteris korteris;
küll ta vist varsti siia taemawärava ette jõuab.

Jlwes. Küll ma euraast temale siis Beetruseks pakun.

Willem. Mina pean ruttama Eliiset ettevalmistama.

Ilwes. Mis tühi teete teie wiuliga? Olete teie tantsmeistrifs hakanud?

Willem. Ma ei leidnud muud nõuu oma Eliise'ga kofku saada.

Ilwes. Tubli! Nüid näen ma jälle, et mu õpetused mitte põle kaduma läinud.

Willem. Misuguse ammeti tahad sa nüid mulle anda?

Ilwes. Mängige esiteks tantsmeistert edasi, ja laske mind niikaua oma tööd teha. Küll ma teid paarajal ajal abiks kutsun.

Willem. Siis Jumalaga nüid, küll Amor sind juhatab ja sulle õnne annab. (Ta tõmmab kella, üks tehahtse lahti, ta astub sisse).

Kolmas etendus.

Ilwes (üksi).

Jumal tänatud, nüid olen ma jälle leiva otsas; Riigas põlnud enam mingisugust hakkamist — ma pidin juba kõigemimaks päawalehtesi ümber kandma, et wähegi leiba teenida. Nüid hakkan ma jälle ammetisse ja naerda peawad pealtwaatajad saama, aga mitte minu kulu peal. Waata, seal weereb praegu terve mägi mööda uulitsat ülesse. Tõeste, Rõrwits õuab armastuse tiibade peal ligemalle!

Neljäs etendus.

Rõrwits. Ilwes.

Rõrwits (higi otja eest pühkides). Oh häda! linn on suur, ja peale selle weel häbemata hulk majasi.

Ilwes. Härra on wist wõeras meie linnas?

Rõrwits. Jah, mu sõber. Mina olen rentnik Rõrwits Piirjärmelt, ma tahan koorma willu ära müüa ja peale selle naisi wõtta.

Ilwes. Sooh? Lambawillu?

Kõrwits. Jah, mu sõber, meie pool lambad puu-
willa ei kanna.

Ilwes. See oleks ka liig! Olete endalle juba
pruudi walmis otsinud?

Kõrwits. Keitsi Eliise Lillenupp, neljakümne tu-
hande rublaga.

Ilwes. Soowin õnne!

Kõrwits. Soowin õnne! Meie juba juba ni-

Ilwes. Ja kui ilufaste passib ta teiste kehajägu-
dega kokku. Teie passud käed, ümmargune kõht —

Kõrwits. (Paneb käed kõhu peale risti). Jah, Su-
malale tänu!

Ilwes. Teie pruut rõemustab wiist wäga, kui ta
teid näeb.

Kõrwits. Seda rõemu tahan ma temale praegu
teha. Ta on siin ühe Saksa proua juures koolis; wõite
teie ehk mulle ütelda, kus ta elab?

Ilwes. Ehk Landsbergi proua?

Kõrwits. Jah, nõnda on ta nimi.

Ilwes. Ta elab siin.

Kõrwits. Jumal tänatud, mina olin aga ka tub-
liste wäsinud.

Ilwes. Wõeras linnas on tihti juhatajat tarwis;
kui teie ehk palgalist tarwitate, siis olen ma walmis
teid teenima.

Kõrwits. (mõteldes). Palgalist? See tähendab wiist
teendert, kes palka saab?

Ilwes. Muudu küll, aga teid teenin ma ilma ko-
pikuta, palja auu eest, et mull niisugune paks härra
on.

Kõrwits. Ah so, selle auu ojaliseks wõin ma teid
teha, miks mitte? Tänahest pääwast saadik olete teie
minu palgaline. Toidust wõite ise enesele muretšeda.

Ilwes. Muidugi.

Kõrwits. Mis on teie nimi?

Ilwes. Leemekulp — Juhan Priidif Leemekulp.

Kõrwits. Leemekulp? wäga hea. Nimi on mu
meelepärast, küll ma teda meeles pean.

Ilwes. Mina olen terwes linnas kui auus mees
tuttam.

Kõrwits. Hea küll, auus Leemekulp, mina tahan
teile kõhe natuke tööd anda.

Ilwes. Kästige aga.

Kõrwits. Minule anti kodunt pass kaasa; see on küll paljalt tüff paberit, aga igal pool tahavad inimesed teda näha saada. Wasikapea trahteri peremees käs kis mind teda politseisse wiia. Mis mina politseist tean. Mina ei tea midagi.

Ilwes. Andke aga siia, küll ma seda muretsen.

Kõrwits. Tehke seda, armas Leemefulp, ja tulge siis jälle minu juure.

Ilwes. Wiist leian teid siis teie pruudi juurest, kus teie wiist lõunat sööte?

Kõrwits. Sööma? jah, mina söön väga heameelega; aga tütarlaste koolides peab väga wähke süia antama, ja mina söön hea meelega õige palju.

Ilwes. Siis võite ju kaks korda lõunat võtta.

Kõrwits (wäga lahkelt). Kaks korda? kas seda ka võib teha?

Ilwes. Wäga fergeste. Ma wiin teid pärast söögi-majasse.

Kõrwits. See on väga hea. Jah, armas Leemefulp, täna tahan ma kaks korda lõunat võtta. — Siin-samas majas, ütlesite teie?

Ilwes. Teie peate kella tõmmama.

Kõrwits. Seda tahan ma teha. (Tõmmab nii kõwaste kella, et käeraud pihusse jääb.)

Ilwes. Teie olete natuke kõwaste tõmmanud.

Kõrwits. See on alati minu mood. Skuidas saan ma aga nüüd sisse?

Ilwes. Seal tehakse üks juba lahti (Teender teeb ukse lahti.)

Kõrwits. Nüüd tahan ma Jumala nimel oma pruuti vaatama minna. Kui ta aga mitte hoopis kõhnane loomake on. (Ära.)

Wiies etendus.

Ilwes (üsti).

Ha, ha, ha, armas Ilwes, siin teenid sa päris pa-
turaha. Selle jahufoti pärast põleks noorhärri mind
mitte pruukinud Riiaist siia kutsuda. (Politseiametnik tu-
leb nähtawale.) Seal luurab üks terawaninaga mees
ümber, kelle filmad wälja näitamad nagu pääwaflaasid.
Ma wean kihla, et ta mõni politseiametnik on. Nende
nägu tunnen ma kohe ära, sest n'ad on igal pool ühe-
fugused. Wist on ta juba aru kätte saanud, et ma
wõeras olen. Ma pean teda natuke katsuma meelitada.
Kes wõerast külast läbi läheb, peab koertega sõbrust
tegema. (Ta wõtab paar kuldtükki taskust) Wst, pst, mu
härri!

Kuues etendus.

1

Ilwes ja politseiametnik.

Politseiametnik. Mis soowite, mu härri?

Ilwes. Urge pange pahaks. Teie olete wist siit
linna inimene?

Politseiametnik. Ja muidugi.

Ilwes. Wist auus ja ammetis?

Politseiam. Selle linnajau rahu on minu kätte
ustud.

Ilwes. (Rõwale) Nagu ma arwasin. (Waljult)
Mina olen siin linnas hoopis wõeras.

Politseiam. Seda panin ma juba saja sammu
pealt tähele.

Ilwes. Mina olen praegu weikeses kimbatuses.

Politseiam. On teilt midagi warastud?

Ilwes. Ei koguni; mina olen raha leidnud.

Politseiam. Raha? Leidnud? Kus? Kui palju?

Ilwes. Paar kuldtükki, siinsamas wültsal. Su-
mal teab, kes neid on ära kantanud.

Politseiam. Teie olete päris õnnelaps.

Ilwes. Mis t'e armate, härra, ma olen niisugusest maanurgast, kus õigus õitseb ja truudus walitseb. Need dukatid põleksivad mull taskus, kui ma ka selgeste teaksin, et neid mõni miljonäär ära on kautanud.

Politseiam. Kuus mees!

Ilwes. Seda teeb kõik aeg, kelle sees meie elame; meie aeg on truuduse ja õiguse aeg. Sellepärast palun ma teid, võtke see raha niikauaks oma kätte, kunni see, kes teda kautanud, oma omandust taga nõuab, ehk kinkige teda vaestele.

Politseiam. (võtab raha). Teie olete tubli mees. Mis on teie nimi? Kust tulete teie?

Ilwes. Mina olen rentnik Kõrviits Piirjärvelt.

Politseiam. Wist on teil ka pass kaapas?

Ilwes. Ja muidugi. Siin ta on.

Politseiam. (lueb). Hm! Hm! üsna õige. Kõik heas korras. (Annab passi tagasi.) Tahate teie kava meie linna jääda?

Ilwes. Kuidas oma tallitustega walmis saan. Mull on koorm willu ära müia, ja peale selle tahan ma ka naist võtta.

Politseiam. Willu lambuse vastu ümber wahetada? soowin õnne. Kui ma teid kuidagil wiisil wõin aidata, siis teen seda hea meelega.

Ilwes. Oh mina elan hoopis waitfel wiisil, ikka keskelt läbi.

Politseiam. Seda ei wõi mitte igaiks ütelda.

Ilwes. Seda olen ka mina tunda saanud. Seal hulgub praegu üks inimene mööda maailma, kes ennast sugugi ei häbene minu nime all kõiksugu rumalaid tükkteha. Suure hulga wõlgagi olla ta juba minu nime peale ülesse wõtnud.

Politseiam. Oh, selle kelmile peame sõrmede peale vaatama.

Ilwes. Seal juures peab ta nii tormi näu te-
gema, kui oleks ta kõige lollem lambapea.

Politseiam. Mind ei pea ta mitte petma.

Ilwes. Oh, kui teie teda kätte saaksite; ma oleks
wäga tänulik teie wastu.

Politseiam. Ta on wist wäga teie nägu?

Ilwes. Jumal hoidku. Teie näete minu killes
enam nälja kui wiljaaasta märkisi, tema aga peab wälja
näitama, nagu oleks ta emahus juba sealha sõnud.

Politseiam. Ma tean nüüd küllalt. Kui ta en-
nast minu linnajäus näitab, siis on ta mäng otjas.
Teie teender, mu härra. Kui teie jälle kuldtükka leiata,
siis olen ma iga filmapilt walmis neid wastu wõtma.
(Ara.)

Seitsmes etendus.

Ilwes (üksi).

Seda usun ma küll. Mitoloogia jutustab suurest
laulikust Orfeusest, kuidas ta ilujaste kannelt oskanud
lüüa; aga ma wean fihla, oleks ta põrgukoerale fama-
lutäie kuldtükka lõugu wiskanud, siis oleks see nii wagu-
saks jäänud, n'agu sülekoer. Ma loodan, et ma pakju här-
rafesele hea sauna walmis olen kütnud. Nüüd pean ma
weel oma Sabiinega natukene nõuu pidama; sest kelmis-
tükki del ilma naistekawalujeta põle ial õiget mõnu.

(Ara.)

Teine waatus.

(Kammer Landsbergi proua korteris.)

Esimene etendus.

Luiise joonistab. Jida tikib. Karoliine lueb. Tooni rehkenab tahvli peal. Willem õpetab Eliise't tantsuma. Sohwa peal magab sülekoer. Laua peal seisab roosipott; pörandal Tooni titekraam.

Tooni. Kaks korda kaks on neli, kaks korda seitse on kahesateist.

Luiise. Häbene Tooni! kaks korda seitse on wiisteist.

Jida. Ha, ha, ha! Küll teie oma meestele ükskord ilusaste majapidamist toimetate.

Tooni. Uih! ma ei lähe sugugi mehele.

Luiise. Natuke tikkimist põle ka weel suur perenaese-kunst.

Willem (tasa Eliisele tantsuõpetust andes ja seal juures wiitult mängides). Ja teie ei ehmatagi selle teaduse üle?

Eliise. Mis pean ma selle üle ehmatama, kas siis peigmees niisugune kole asi on?

Karoliine. Mis räägite teie seal peigmehest?

Willem (ruttu mängides). Wäljaspoole! wäljaspoole, preili!

Luiise (tasa Karoliinele). Kas sa mitte tähele põle pannud, et n'ad ikka kaheteste sofistawad?

Karoliine. Seda ütlen ma foolipreilile.

Willem. Warsti on ta siin.

Eliise. Seda parem.

Willem. Mina suren hirmuga.

Eliise. Mina lähen naeruga lõhki.

Willem (pahaselt). Pidage takti, preili!

Jida (tasa teistele). Ta lipitseb juba ammugi Eliise ümber.

Luiise. Ja Eliisel põle midagi selle wastu.

Karoliine. Seda ütlen ma foolipreilile.

Willem. Tahate teie mind meeleäraheitmisele wiia?

Eliise. Wagusi! armas Willem, lootke minu truuduse peale.

Willem. Tohin ma seda?

Eliise. Teie wastane ei mõi ei nooruse ega iluga uhkustada.

Willem. Ja kui ta seda mõiks.

Eliise (narrides.) Noh, kes mõib iseene eest seista?

Willem (pahasest) Põidage takti, preili!

Luiise. Kui veri ruttu jookseb, siis on raske takti pidada.

Tooni. Kui üks nael rosinaid kuus kopikut maksab, kui palju maksavad siis sada naela?

Jida (pilgates) Waene Tooni, kuidas sina oma pead pead murdma!

Tooni. Ja, kui veel mitte just rosinad ei oleks! kes mõib aga mõislikult rehkendada, kui rosinatest jutt on?

Luiise. Just niisamuti on taktipidamisega lugu.

Willem. Ma tean, et teie naljatate, aga see teeb mulle haiget.

Eliise. Teil on tarwis palju kannatust õppida.

Willem. Kuidas tahate teie aga temast lahti saada?

Eliise. Põastke teie mind temast.

Willem. Mina teen mis iial mõimalik.

Eliise. Ja minu juures ei pea temal ka mitte häid päevi olema.

Karoliine (tõuses ülesse) Eliise, mina olen kõige wanem, mina pean sind manitsema.

Eliise. Oh, armas Karoliine! sinu manitus tuleb liig hilja!

Karoliine. See oleks kole!

Luiise. Ja hirmus!

Jida. Mõimatu!

Eliise. Ha, ha, ha! niisugused koledad asjad seisavad teil kõigil alles ees. Tulge siia, mu armsad, ma tahan teile oma saladust avaldada.

Karoliine. Jah, kui sa seda teed, siis on teine lugu.

Luiise. Oh ja, tee seda. Saladusi kuulen ma väga hea meelega.

Jida (väga uudishimulikult.) Mis saame siis nüüd kuulda?

Tooni. (paneb tahvli kõrvale.) Tõhin mina ka pealt kuulda?

Eliise. Kui sa aga mitte lobisema ei hakka?

Tooni. Kas ma siis ikka veel laps olen?

Willem. Teie julgete palju.

Eliise. Lugu peab nüüd juba muidugi walge ette tulema. Juba kolm aastat oleme meie siin koos ja ma arvan, et meie sõbrus selle aja sees õige tugewaks on saanud, kas põle tõsi?

Karoliine. Kuni surmani.

Luiise. Igaweste.

Jida. Kõikumata kindel.

Eliise. Kuulge nüüd!

Tooni. Sa ei pea aga mitte jälle, nagu wiimati, minu titebe üle naerma, muidu —

Willem (kõrvale) Säh sulle! niisugused sõbrused kestavad niikaua, kui mõni titeke waele tuleb.

Eliise. Siis wõin ma selle peale julge olla, et teie wait olete?

Karoliine. Kaljukindlast.

Eliise. (lautab päewatarju wälja.) Pange omad käed siia peale ja wanduge.

Kõik (teemad seda). Meie wannume!

Eliise. Kes oma wannet ei pea, ei tohi esimest uut moodi pruufida;

Kõik. Meie wannume!

Elise. See peab neli nädalat kõrget torumütsi kandma, nagu meie wana kõõgi naine.

Rõik. Hu, hu, meie wannume!

Elise. Noh, siis teadke, see noorhärja põle mitte tantsmeister!

Rõik. Mitte? Aga mis ta siis on?

Elise. Tema on minu peigmees, Willem Sunapuu.

Tooni. So, wõi nõnda näeb üks peigmees wälja?

Karoliine. Di, oi, kui Landsbergi proua seda teaks!

Rõik. Di! oi! oi!

Elise. Ma oleks temale seda juba isegi ütelnud, sest ma arwan, sellest nooremehest põle midagi laita — mis t'e armate?

Tooni (kummardates). Minu meelepärast on ta küll.

Elise. Teie teised olete wait? See tähendab, et teie sedasama armate?

Tooni. Sa tahad siis tõeste temale minna?

Elise. Ja muidugi, mis siis muud? Meie oleme mõlemad jõuukad, wõtame enestele ilusa korteri, siis tulete teie meile wõeraks.

Luiise. Kas sull ka tõld ja hobused saamad olema?

Elise. Ja muidugi.

Luiise. Oh, siis sõidame kahেকেste jalutama.

Jida. Kas sa siis ka palju teatris tahad käia?

Elise. Muidugi teada.

Jida. Oh, siis wõtad sa mind kaasa.

Karoliine. Rõik wäga hea; aga sa jutustasid meile ju ükskord, et sull juba, ei tea kui kaugel siit, peigmees walmis olla?

Elise. See'p see on. See peigmees on täna siia jõunud.

Luiise. Zuba siin?

Eliise. Tahab mind ära viia.

Zida. Oh häda!

Eliise. Ta võib iga filmapilk siin olla.

Tooni. Oh ja kuri inimene!

Eliise. Ma olen temaga täieste kihlatud.

Karoliine. Mis tahad ja siis nüüd temaga teha?

Eliise. Teie abiga loodan ma temast peagi jägu saawat, nii et ta Zumalat tänab, kui ta jälle postwankris istub. Tantsmeister ütleb siin küll, et ühest nais-terahvast seks küllalt olla; aga mina põle iseenele rammu peale mitte nõnda julge, seepärast võtan ma teid abiks.

Karoliine. Käsi käes.

Luiise. Elus ja surmas.

Zida. Abiks ja marjuks. (Annab üksteisele kätt).

Tooni (annab oma käe ka ülesse.) Surmas ja elus!

Willem. Wägew ühendus!

Eliise. Tehke Temaga kõiksugu koerust, waevake teid igal viisil, tehke tema elu nii mõrubaks, et ta jalgadelle nõmu annab.

Luiise. Mina teen mis ma võin.

Tooni. Mina aitan kõigest jõust.

Karoliine. Kui ta ennast siin näidata julgeb —

Zida. Siis olgu Zumal talle armuline!

Teine etendus.

Teender. Endised.

Teender. Dues seisab üks paks mees, ja ütleb: ta nimi olla Kõrwits.

Kõik. Sisse! sisse!

Teender. Ta on kellatraadi katki kiskunud, ja ütleb, Eliise preili olewat tema pruut.

Eliise. Töö ta sisse.

Teender. Kui aga trepp tema tarwis lai küll on. (Mra.)

Luiise, kuidas wõtame teda wastu?

Jida. Teeme kui magafime meie.

Tooni. Ta julgeks meile ehk suud anda.

Karoliine. Laulame!

Eliise. Miks peame weel nii kaua aru? Meil on ju tantsmeister siin, tantsime.

Kõik. Jah, tantsime, tantsime.

Eliise. Kuttu, mu härra, mängige. (Willem mängib täiest jõuust, tüdrukud tantsivad.)

Kolmas etendus.

Kõrwits. Endised.

(Kui Kõrwits sisse astub, jääb ta imestades seisma. Tüdrukud tantsivad weel natuke aega, siis jääwad na'd järsku seisma, seawad endid mõlemille poole ülesse, waatawad ta otja ja hakkawad siis täie suuga naerma. Kõrwits ei tea esiteks, mis ta peab tegema, naerab aga siis täie suuga ligi.)

Willem. Mis see tähendab, preilib? Miks jääte teie korraga seisma? Ma palun edasi tantsida. (Ta mängib.)

Eliise. Kolmas paar põle täieline.

Willem. Siis wõtke wõeras härra abiks, ta on ehk nii hea ja tantsib paar ringi ligi.

Kõrwits. Ja muidugi, mis teie kõik ei taha!

Willem. Edasi! Edasi! (Ta mängib.)

Eliise. Ma palun teid, mu härra (tõnmas Kõrwitsat edasi.)

Kõrwits. Jätke mind rahule, auustud preili; mina olen reisirist alles puruwäsiind. Üks weike walt, kui muu nõuu ei aita.

Eliise. Teie oskate ehk natuke Prantsuse kwadrillet?

Kõrwits. Mina põle kellegi Prantslane, ma tul-
len otsekohe Piirjärvelt.

Eliise. Nuttu edasi! (Nab tantšivad.)

Kõrwits (lendab ühe käest teisi, kogeldab ja ahhib.) Ma —
pal — armu — ma ei wõi enam — pea käib mull
ümber — hing jääb mull finni — (tuifudes tallab ta
Tooni titefese katti).

Tooni. Minu titefe! minu titefe! (Kõrwitsale) Teie
kuri inimene!

Kõrwits. Wõtaks tühi kõik maailma tited! mull
põle enam hinge rindus. — (Ta kuttub tooli peale, mis
aga tema all katti lähleb, mis läbi ta põrandalle maha jääb).

Tüdrukud. Ha, ha, ha!

Kõrwits. (Pahaselt järele osatades) Hä, hä, hä! fiin
põle midagi hirwitada. Nitte mind parem ülesse!

Eliise. Arwake enne, kes meitest teie pruut on.

Kõrwits. Kas see mitte pärast ei wõi sündida?

Eliise. Teie praegune seisus on ilusaste alandlik,
nagu peigmehe kohus.

Luiise. Nuttu, mu härra, arwake!

Kõrwits. Noh — see weifene matsakas —

Jida (sügawalt kummardates). Ei, ma ei ole mitte
nii õnnelik.

Kõrwits. Ehk see walge peaga seal —

Luiise (sügawalt kummardates). Ei ole mitte selle
aau ofaline.

Kõrwits. Noh üks kõik, küll m'e sellega pärast
toime saame. Nitte mind aga esiteks jalgade peale.

Eliise. Teie tahate peigmees olla ja ei jõua ise
püstigi tõusta?

Luiise. Ah! ah! mulle on ta oma kannustega
suure haugu kleidi sisse kiskunud! niisugune rumal ini-
mene!

Kõrwits. Kui ma tantsin, ei mõi ma mitte oma kannukseid talitseda.

Karoliine. Mis see on! minu kleidi on ta werega ära määrinud! Teie kuri inimene!

Kõrwits. Kas see ime on? minu weike sõrm jookseb praegu weel werd.

Karoliine. Millest siis?

Kõrwits. Cestuas seisis suur roheline wares kapi otsas — mina põle niisugust warest weel eluajal näinud — arwasin, et ta wagune on, tahtsin teda silitada, seal hammustas ta mulle sõrme funni fondini; ma andsin talle aga mütsaka, nii et ta eluajal enam ei hammusta.

Jida. Ma arwan, ta räägib minu papugoist? ega ta ometi häda põle saanud? (Jookseb wälja.)

Kõrwits. Kui kasjib teda mitte põle ära tassitud, siis on ta wiist weel praegu eestua põrandal maas. Aga kas ma siis igameste jia põrandalle laabakille maha pean jääma? Tantsmeister, aidake mind ometi ülesse!

Willem. Südamest heameelega. (Ta mängib wiulit.)

Kõrwits. Mis see aitab? ega ma ometi tantsufaru põle.

Willem. Mitte? noh siis ärge pange pahaks. (Ta aitab Kõrwitsa ülesse, komistab esiteks ka maha, tõuseb aga jälle ülesse ja aitab Kõrwitsa jalgade peale, see tuigub ülesse tõustes, tahab ennast tuetada, mõtab kogemata roosifitsest kinni, wautab ta katti ja wiskab roosipoti Liiise joonistuse peale.)

Kõrwits. Hopsaa! trallaa!

Elise. Minu roosipott! teie kuri inimeseloom!

Liiise. Minu joonistus! teie rumal lollpea!

Kõrwits. Noh, mina olen kõigerohkem kahju saanud, sest mina olen oma kää ära kriimustanud.

Elise. Silmad kriimustaks ma teil lõhki.

Kõrwits. Olete ehk teie minu pruut?

Elise. Paraku jah!

Kõrwits. Noh, olge üsna rahul. Sillest on Piirjärvel küllalt, nad kaswawad seal metšas iheenesest.

Jida. (Tuleb furnud papugoiga tagasi). Oh mina õnnetu tütarlaps! Minu Jaak! Minu waene Jaak!

Kõik. Mis on temaga sündinud?

Jida. Siin on ta furnult minu põlle sees.

Kõrwits. Muidugi furnud jah, seda ma teadsin.

Kõik. Waene Jaak!

Jida. (Nuttos). Teie olete tema mõrtsukas!

Kõrwits. Noh, olge rahul, ma jaadan teile pool tosinat tuisid, need on ilusad wagusad loomad, ja ei hammusta mitte, nagu see pagana wares.

Jida. Mis wares! see on üks papugoi.

Kõrwits. Sooh? Wõib olla, ma põle veel elu-ajal niisugust elukast näinud.

Jida. Ma soowits, et teie keft Brasíilia metšades istuksite.

Kõrwits. Ja mis ma siis seal teeksin?

Elise. Häbenege, mu härra, wiie minuti sees niipalju kurja teha.

Kõrwits. Sina helde Juunal! mis olen ma siis diete teinud?

Kõik. (Tungitwad ta ümber). Minu roosipott — minu titeke — minu fleit — minu Jaak!

Kõrwits. Toho hullu! Müüb olen ma aga kimpus, nagu Kents Jaan peerus!

Metšas etendus.

Landsbergi proua. Endised.

Landsbergi proua. Heldekene! Mis fiša see on?!

Willem. Siia on praegu üks mõeras härra sisse tulnud, ja on minu tantšudpetuse segamine ajanud. Mu

preilid! Kui teie teineford weel endid niisuguste kõrwaliste asjade läbi lasete ehitada, siis kaeban ma Landsbergi prouale teie üle. (Ära.)

Landsb. proua. Mis see kõik tähendab? Teie mutate?

Luiise. Minu kleit on lõhki kistud!

Tooni. Minu tite on katti!

Eluiise. Minu lillepott on puruks tehtud.

Karoliine. Minu riided on rifutud.

Jida. Minu papugoi on ära tapetud.

Landsb. proua. Heldene aeg! Kust tuleb siis see kõik?

Tooni. Kõik selle paksu härra pärast seal, kes wägise meitega tahtis tantsida.

Kõrwits. Noh, see waletab aga — nagu trükitud.

Landsb. proua. Kes on siis see paks härra?

Kõrwits. Teie alandlik teender, auustatud proua. Kas mu sulane mitte weel siin põle käinud ja ütelnud, et mina linna olen tulnud?

Landsb. proua. Ah so, wist rentnik Kõrwits Piirjärwelt?

Kõrwits. Ja muidugi, peigmees.

Landsb. proua. Teretan teid. Eluiise preili, kas olete oma peigmeest ka tarwilise auu pakkumiseega ju wastu wõtnud?

Eluiise (astub üsna Kõrwitsa ligi ja kummardab õige sügawalt, Kõrwits kummardab igakord omal wiisil wastu, wiimsel korral jõuab ta ennast waewalt jalgade peal pidada).

Kõrwits. See on siis minu pruut? Weel natuke kõhn loomake. Noh, kostikoolis ei wõi ka keegi raswafeks minna. Tulge mind ometi fõrd koolide waheajal waatama. Dooge minupärast terwe kari kaasa, nelja nädala pärast saadan ma teid kõiki rammusalt nagu nuum-
aned tagasi.

Landsb. proua. Suur tänu, mu härra. Nüüd aga preilib, mõtte jälle aru päha ja ärge hulguge mitte nagu titefesed.

Rõik. Aga maatke ometi!

Landsbergi proua. Inimene ei pea emast ialgi oma tundmustest lastma ära mõita.

Jida. Aga minu Jaak!

Landsbergi proua. Ja kõigepealt teie, preili, kui mitu korda olen ma teile juba ütelnud, et inimene mitte oma südant aruta ja mõistufeta elajaloomade külge ei pea kōitma. Ajawiiteks, see läheb veel! selle tarbeks mõib loomasi küll pibada, aga inimene ei tohi ial niis-kaugelle minna, et ta ennast nende pärast wihale lasseb ärritada ehk kurbdusele maad annab. Ülepea peab iga hästi kaswatud naisterahwas selle eest hoidma, et ta ka kõige kurwematel elujuhtumistel mitte kurbdust enesele ei lasse mõinust wõtta. Kui minu õnnis mees suri — ma olin kurb küll, aga keegi ei pannud seda tähele, sest ma ei näitanud seda sugugi wälja. Dppind waiwuse ja tasanufega muretsesin ma matuste eest ja ajasin oma majatalitust edasi. Seal wõtte mind eesmärgiks, preilib. Üks papugoi põle veel kellegi mees.

Rõrwits. Proua räägib just nagu raamatust.

Landsbergi proua. Ma palun, mu härra, istuge!

Rõrwits. Südamest hea meelega.

Landsbergi proua. Ja ärge pange tütarlaste halpust pahaks.

Rõrwits. Sest põle midagi. (Istub magama süle-koera peale.) Mis siin diete käufsub?

Landsbergi proua. Heldekene! Ega teie ometi minu Daks peale ei istunud?

Rõrwits. Jumal hoidku! Kes see Daks siis diete on?

Landsbergi proua. Minu koerakene! minu kallis sõbrakene! tõuske ometi üles!

Kõrwits. Ja jah, see ei lähe aga mitte nõnda ruttu.

(Tüdrukud naeravad isekeskis.)

Landsbergi proua (ahastates). Oh, ta on surmud!

Kõrwits (tõstab teda ühte jalga pidi ülesse.) Jah, tõeste, üks weike koeraräbal (wistab ta maha) sirutab kõik neli jalga wälja.

(Tüdrukud jõuawad waewalt naeru pidada.)

Landsbergi proua (käsi ringutates). Surmud! surmud! minu kallis koerakene! minu Daks! minu südame sõbrake!

Kõrwits. Noh, olge rahul, mina saadan teile selle koera asemelle teise, kes temast wiis korda suurem on.

Landsbergi proua. Teie olete täis tõlplane, mu härra, täis tõlplane!

Kõrwits. Wõib küll olla, — mul on wäga kahju —

Tüdrukud. Ha, ha, ha!

Landsbergi proua. Minge mu filmist ja ärge astuge ial enam üle minu ukse!

Kõrwits. Minu majas ei tohi koerad ialgi sohwa peal magada.

Landsbergi proua (wistab ennast koera juure maha). Oh sina truu elajas! Sell ajal kui enam muud truudust maa peal põlnud, kui koera truudus, olid sina minu ainus rõõm! Minu kallis unustamata feltsiline! Sialgi ei saa minu filmad enam kuuwaks!

Karoliine. Inimene ei pea oma südant mitte aruta ja mõistufeta elajaloemade külge kõitma.

Landsbergi proua. Kas minu Daks siis mõistufeta elajas oli, kas temal mitte wahel rohkem mõistust põlnud, kui mõnel inimesel?

Luiise. Inimene ei pea mitte kurbdust lastma enesest mõinust võtta.

Landsbergi proua. Olge wait!

Eliise. Ka kõige kurvemail juhtumistel elu sees, peab inimene oma wilunud waikust ja tasandust alal hoidma.

Landsbergi proua. Kivisüda!

Jida. Üks koer põle veel kellegi mees!

Landsbergi proua. Ürge ajage mind mitte meeleäraheitmisele! — Teie kallid riismed! Ma tahan teid nende osawõtmata filmade eest warjule wiia; ma tahan teid oma piisaratega pesta, teid palsameerida ja seda mõrtsufast ära wanduda, kes minu rõõmu mu käest riisus. (Ta tormab koeraga minema.)

Viies etendus.

Endised ilma Landsbergi prouata.

Eliise. Oma meest põle ta mitte balsameerinud.

Kõrwits. See on aga üks pagana maja. Nüüd põle enam mõteldagi, et siin midagi süia saab.

Eliise. Waatke, auustatud peigmees, mis sugust kurja teie wähe ajaga olete teinud. Surnud ja elawad hüüawad taewa kättemaksmist teie peale.

Kõrwits. Sina Jumaluke! mina olen süita nagu sündinud lapsuke.

Karoliine. Meie peaksite selle süita lapsukesse üle küll natuke kohut mõistma.

Kõik. Jah, seda teeme.

Luiise. Sina Eliise oled kohtumõistja.

Jida. Mina olen kaebaja.

Karoliine. Meie teised oleme tunnistajad.

Eliise. Seadke kohtujärg siia.

Kõrwits. See on rumal mäng.

Eliise. Et kaebdusealune mitte ütelda ei mõiks, et meie teda kuulamata oleme hukka mõistnud, siis seame temale eestkohtja. Liiise, sina mõid tema eest seista.

Liiise. Hea küll, teie, mu härra, astuge minu kõrvale.

Rõrwits. Nagu ma mõni waene patune oleksin.

Karoliine. Seeford tahame ühe rikka patuse üle kohut mõista, see tuleb väga arwa ette.

Eliise (istub tooli peale.) Kaebaja astku ette.

Jida. Auustatud kohtumõistja! Üks wägiwaldne kangelane on meie waiksesse majasse tunginud, kahefordse mõrtsukatöö ära teinud ja peale selle weel palju muud kurja sünnitanud.

Eliise. Wõite teie tunnistusi tuua?

Jida. Tapetud ohwri weri aurrab alles, ja siin ootawad tunnistajad auustatud kohtumõistja küsimisi.

Eliise. Kaebdusealune kohtu enese eest.

Liiise. Auustatud kohtumõistja! Kui ma ka kahefordist mõrtsukatööd mitte tagasi ei wõi ajada, siiski ei wõi seda minu kaitsealusele mitte suureks süüks armata, sest et ta juba kange lõhkumise hinuga ilmale on tulnud, nii et ta kõik, mis temale kätte juhtub, armuta peab purustama.

Rõrwits. Mina ei saa nende terwest lori't sõna-kestki aru.

Eliise. Kas teie muud midagi tema kurjatöö wabanduseks ei wõi ütelda.

Liiise. Ta loodab, et auustatud kohtumõistja ehk sellepärast tema nuhtlust natuke kergitaks, et ta raskuse poolest kõigist teistest inimestest üle on.

Rõrwits. Hä, hä, hä, ma kaalun oma 8 puuda 24 naela Piirjärwe mõisa heinakaalu peal.

Eliise. See on praeguse lahja aegadega küll tä-

helepanemise väärt ja peab nuhtlust vähendama. Saagu siis kõik kättemaksmise mõnegad, mis tema pea kohal ripuvad, nõöpnõeladeks, kellega meie süialust kõhe tahame kättistada.

Kõik (tõmmavad nõöpnõelad rätikutest). See sündku!

Kõrwits. Armsad lapsukesed, jätke mind üsna rahule.

Elise (hoiab oma nõöpnõela kõrgel, teised teevad sedasama). Jaagu ja targa Daksi hinged nõuavad kättemaksmist.

Zida. Mis kurjategijalle täiel mõedul osaks saagu.

Kõrwits. Jääge oma nõeltega minuist eemalle —

Luiise. Kõigejulgem hakaku peale! (Ta pistab teda, kõik tulevad ta kallale, Tooni pistab talle sääride.)

Kõrwits. Ai, ai! — teie saadana lapsed! — minu kõht — minu selg — kuulge teie — ai, ai! — see on väga rumal nali — mina põle ju mitte õlgedega täis topitud — Ai! Ai! (Tüdrukud ajavad ta suure naeruga uksest välja.)

Kolmas vaatus.

(Trahteri tuba.)

Esimene etendus.

(Hans magab pingi peal. Kõrwits ja Elise astuvad sisse.)

Kõrwits. Noh, armas Leemekulp, teie suur linn põle sugugi minu meelepärast. Kui ma ennast Piirjärvel näitan, siis teretavad mind kõik auusad inimeselapsed ja kõigesuuremad nuumhärjad artnavad mulle ruumi, aga siin jooksevad mulle pühkmetoristajad oma

käruodega jalgade wahete, ja woorimeeste hobused pista-
wad mull ninad kõrwadesse.

Ilwes. Önn oli weel, et teie just kesi käru peale
pehme aseme peale istuma jäite, kui see pagana pühkme-
wedaja teil' tagant mõlemad jalad forraga alt ära lüf-
kas.

Kõrwits. Jah, pehme oli küll.

Ilwes. Aga naljakas oli ka pealt waadata, kui
ta mitte paigast ei saanud, niipea kui teie käru peal
olite.

Kõrwits. Ta sõidatas mind siiski minu suureks pa-
handuseks paar sammu edasi.

Ilwes. Aga kas kuulsite ka, kuidas rahwas teda
wälja naeris?

Kõrwits (naerdes). Jah, kuulsin küll.

Ilwes. Uigidal seisja pagaripois nähti ka hea-
südamega inimiene olemat.

Kõrwits. Jah, ta tõmmas mull oma märja luu-
aga jälle kõik maha, mis käru koormast oli külge jää-
nud.

Ilwes. Ja nüüd olete jälle nii puhas, et iga
filmapiik oma pruuti wõite waatama minna.

Kõrwits. Seks põle mull aga praegu sugugi
himu. Minu käsi on seal väga pahaste käinud. Mina
sain seal hammustada ja torfida, ja mis weel kõigehul-
lem, mind pandi seal wägise tantsima.

Ilwes. Tantsima? niisuguse palawa ilmaga? jah,
kui naisterahwad aga tantsida saawad, Säemeres ehk
Afrika südames, see on neil ükskõik.

Kõrwits. Piirjäärwel tantsiwad nad ka wahel,
aga mina waatan seal rahulikult pealt ja põletan piipu.

Ilwes. Noh, pruudi pärast peab peigmees mõn-
dagi kannatama.

Kõrwits. Ei koguni mitte! Bruutisi ei pea mitte wäga ellitama, kõigewähem siis, kui na'd nagu minu oma, muidugi juba natuke ninakad on.

Ilwes. Teie ei näita oma pruudiga mitte wäga rahul olemat.

Kõrwits. Siigust öölda, armas Leemekulp, põle ma temaga sugugi rahul. Ta filmad põlewad nagu tuli.

Ilwes. See tähendab enamiste tuhalabidawalitsust.

Kõrwits. Tema palged — wähetese punakad. Seal peaksite teie Piirjärwe tüdrukuid nägema, palged punased nagu wähil, ja siis tema terwe kehamees, seal põle midagi tugewat, ümmargust; rammusat. Ja ta jalake — sina heldekene, kui mull kümme niisugust jalga olets, ma kukusin siiski ümber, nagu umala kott. Seal peaksite teie Piirjärwe tüdrukute jalgu nägema; kui seal tüdruk ford läbi rohu läheb, siis on jalgte walmis.

Ilwes. Kui auustatud härra mind oma usalduse wäärt on arwanud olemat, siis ei wõi ka mina mitte ütlemata jätta, et teie pruudist mitte palju head ei jutustata.

Kõrwits. Sooh, mis temast siis jutustatakse?

Ilwes. Hoopis paha asju.

Kõrwits. Wist tema karaskuse üle —

Ilwes. Oh, see lähets weel; selle peale ei wadata nüüdsel ajal mitte enam nii wäga.

Kõrwits. No nüüd on lugu lahti! Piirjärwel —

Ilwes. Aga tema olla hoopis primeeleline tüdruk, nõnda ütelda päris sotsialistlane, ei uskuda hinge ega —

Kõrwits. Hinge? No nüüd on walge wäljas, meil peetakse sinoodi kalendri järele 25-mal Dalwe kuu päewal „Hingede püha“, ega sinood ometi mitte hingede püha hakka pidama, kui hinge sugugi põle!

Ilwes. Ta on täieste ilmalik inimeselaps.

Kõrwits. Noh kui ta muutub jumalakartlik on, hinge peale mina palju ei waata. Snimesel on oma kehagagi juba küllalt tegemist.

Ilwes. Toidumalmistamisest ei tea ta märkigi.

Kõrwits. Heldekene! Mis on ta siis Landsbergi proua juures kolm aastat teinud?

Ilwes. Tantsima on ta õppinud.

Kõrwits. Sooh, wõi tantsima?

Ilwes. Kui mina teie asemel oleksin, siis wõtaksin ma enesele parem auusa Piirjärwe tüdrukü abikaasaks, kes ometi keeta mõistab.

Kõrwits. Dõh on see küll. Aga raha on ka midagi wäärt, seal pean ma siis ühe silma kinni hoidma. Ja teieks armastus! maadam kirjutas mulle, et mu pruut mind korra unesgi näinud.

Ilwes (hõrmale). Wiist on teda luupainaja waewanud.

Kõrwits. Aga hiiski, kui lugu mull liig kirjuts lähed, siis toetan ma sõrad wastu.

Ilwes. Minul on teie pärast kahju, pulmapidu oleks täieste maha wifatud.

Kõrwits. Widu! kui ilus sõna! sest pidu peal saab tubliste süia antud, seda ma tean! Minul on aga praegu kere õige tühi, sest tüdrukud ei annud mulle suu-tättgi süia.

Ilwes. Meie oleme fiin ju trahteris, wõite tellida mis süda kutsub.

Kõrwits. Hinnad on aga wististe ka tubliste kõrged?

Ilwes. Esmese korra eest ei wõeta sugugi hinda, see antakse proowiks ilma hinnata.

Kõrwits. See on wäga ilusaste seatud. Mis on peremehe nimi?

Ilwes. Hafatuses oli ta nimi Mats Pumper, aga et keegi niisugust prostoi trahteriperemest ei tahtnud

tunda, siis mõttis ta eneselle uhkema nime ja nimetab ennast nüüd musjee „Pompee le Grand“. Oma „sulase“ Hansu tegi ta peeneks „kellneriks“ ja sest saadik käib ta käsi väga hästi.

Kõrwits. Aga siin põle ju kõhegil inimese hinge näha?

Ilwes. Seal magab kellner Hans pingi peal.

Kõrwits. Ei, kuule Hans!

Hans (läbi une). Mis t'e soowite?

Kõrwits. Soowima, soowima? Süia m'e soowime, ja seda õige pea.

Hans. Kell — põle meel — neli.

Kõrwits. Toho hullu! seal pöörab ta teise külle peale.

Ilwes. Küll ma ta ülesse ajan. Lugege teie niitaua teatrisedelit.

Kõrwits. Kui mull kõht tühi on, siis ei taha lugemine mu käes sugugi korda minna.

Ilwes. Õpetud meeste juures on lugu hoopis teistwiisi.

Kõrwits. Jah, õpetud mehed, need on hoopis rumalad lurjused. (Ta sirutab ennast tooli peale ja weerib teatrisedelit).

Ilwes (raputab Hansu). Kuule wend!

Hans (urisedes). Jäta mind rahule!

Ilwes. Pista need kaks rubla joofraha tasku.

Hans (ülesse kargades). Siin ma olen.

Ilwes (maatajate poole.) Kas nägite magneedi wäge?

Hans. Mis härra soowib?

Ilwes. Tasa! Sst! (Tõmmab teda kõrwale ja õpetab teda tasa.)

Hans (nikutab pead ja naerab).

Kõrwits (weerides). D—r Dr le—e—a—ni—n—e—i—nei— Juudas teab mis neitsi see on! Wõib ka

mull õige neitsi olla, kes oma adresi trahteri laua peale jätab.

Ilmes. Hans muretseb niikaua kõigi teie tarvituste eest. Waheajal tahan ma järele waadata, kas teie pruudi juures juba kõikide südamed rahule on jäänud.

Rõrwits. Tehke seda, armas Deemekulp, ma tahaks majaprouaga ometi kuidagil wiisil jälle lepitust teha.

Ilmes. Küll ma kõik ilusaste toimetan. Niikaua võite teie natukene magada. (Rõrwale) Müüd tahan ma talle oma Sabiine kaela peale saata. (Mra.)

Teine etendus.

Rõrwits. Hans.

Rõrwits. Magamine on hea asi, aga wiimase pifa une eest on mull suur hirm. Kõigist Jumala heategudest ootan ma igawest elu kõigesuurema kannatusesega; aga head lõunefööki ootan ma suure igatsusega. Kas kuuled, Hans?

Hans. Silmapilk muretsen kõik mis härra soovib.

Rõrwits. Noh mis sa siis seisad seal nagu post?

Hans. Ma seisän sellepärast, et minul mitte teie ees istuda ei sünni.

Rõrwits. Noh siis mine fööki ja muretse mulle süia.

Hans. Härra eesib, lõuna on waewalt alles käes.

Rõrwits. Just sellepärast, et praegu lõune aeg on, tahan ma ka lõunat süia.

Hans. Palun andeks, terwes linnas süitakse alles õhtul lõunat.

Rõrwits. Õhtul? Ja millal wõetakse siis õhtuleiba?

Hans. Teisel hommikul.

Rõrwits. See oleks hull!

Hans. Ma wõin teile finnitada, et igaiks, kes wähegi auu peale waatab, enne kell wiit lõunat ei söö;

teised mõtavad alles kell kuus ehk seitse lõunat, ja seda peetakse siis õigusega peeneks miisiks.

Rõrwits. Aga kui nüüd homme forraga wiimne päew oleks, siis jääksivad kõik peened inimesed oma wiimsest õhtuõögist ilma?

Hans. Muidugi.

Rõrwits. Waata, juba üksi sellepärast põle see wiis midagi väärt, sest keegi ei tea, millal wiimne päew tuleb. Mina olen ka peenikene mees, ma ei häbene iialgi süia, kui mull kõht tühi on. Seepärast tee ruttu, et sa mulle midagi hamba alla muretsed.

Hans. Praegu teile lõunatõitu muretseda on täieste võimata, aga kui teile natuke „deshönr'i“ wõin tuua — ?

Rõrwits. Mis asi see on?

Hans. Bruukost.

Rõrwits. Minugi pärast too mulle peale oma „deseeeri.“

Hans. Aga mis härra siis soowib? patee dü periguor — pulaar dü alengsong — langshe dü kinoshe —

Rõrwits. (peab ta suu käega kinni). Jumala pärast, pea suu kinni, ole hea mees! too mulle hea keretäis pörsa praadi ja hapu kapsaid, siis räägime jälle edasi.

Hans. Niisugusid jämedaid toitust meil ei ole.

Rõrwits. Noh siis too mulle, mis kätte juhtub, eks sa näe, et ma näljaga juba hoopis kofku olen kuivanud?

Hans. Tuule tiimul tõttan teie kasku täitma. (Ära.)

Kolmas etendus.

Rõrwits (üksi).

Tühi lori! Tuulel ei ole tiimu. Oleks ta veel ütelnud tuuleweskid, nendel on küll tiimad; nõnda omelt räägitakse, ehk ma küll iialgi põle näinud, et tuulewesk-

fid lendamad. (Sstub maha). Nüüd söber Kõrwits saame süia, tubliste süia, sest söömiseega täidab inimene oma kohut, mis loodus talle peale pannud; söömiseks sai inimene loodud, see on selge, sest ta sureb kohe, kui ta mitte ei söö. Korises mulle veel hiljuti kirikupapp Piirjärmel kõrwad täis kõiksugustest woorustest ja otstarbedest — kõik tühi lori! laske inimene kolm päewa ühtesoodu nälgida, siis on ta surnud kõige oma wooruste ja otstarbedega tükkis.

Neljas etendus.

Kõrwits. Hans (tuleb hulga taldrerefudega sisse, iga taldreru peal natuke toidu-kraami).

Hans. Siin toon ma teile kahetja rooga. Nüüd mõite walida mis soowite. Teised wiin ma jälle ära. (Hans paneb kahetja taldrerut ta ette).

Kõrwits. Noh, küll ma walimisega korda saan. (Ta waatab tüki aega suure imestelemisega taldrifude peale). Noh, need on wiist alles salatid, kus aga siis praad on?

Hans. Palun andeks, see on kõik.

Kõrwits. Urwad ja siis, et ma mõni [pääsute] wõi warblane olen?

Hans. Kuidas julgeksin mina teid mõni elajaloomaga wõrrelda.

Kõrwits. Sõomalaual olen ma päris hunt, seda pane tähele. (Ta sööb)

Hans. Misugust wiina härra soowib?

Kõrwits. Wuidugi kõige paremat. (Sseenejete.) Täna söön ma proowits, ja see on ju maksuta.

Hans. Kõik meie wiinad on wäga head. Schatoo Margoo — Schatoo Lafitt — Tokaier — Madeira —

Kõrwits. Loo mulle Tokaieri, see peab teine pool Peipfi järwe kasmama, räägiti mulle üksford.

Hans. Silmapilk. (Tahab minna.)

Kõrwits. Hei! Kuule Hans! võta oma kahessa talbrefut kohe kaasa.

Hans. Kas pean neid veel kord täitma?

Kõrwits. Noh, ja muidugi! aga ära mitte jälle förmkübara ja teelusikaga mõeda. (Hans läheb). Tühi teab, mis ma seal kõik läbisegamine sõin. Kui ma alles tahtsin peale hakata, oli juba kõik otsas.

Wiies etendus.

Kõrwits. Sabiine (kandliga). 1

Sabiine. Tere lõunat, auustud härra.

Kõrwits. Tere jumalemmet.

Sabiine. Tulen ma parajal ajal?

Kõrwits. Seda mina ei tea.

Sabiine. Härra on üsna üksi.

Kõrwits. Säh sulle, külalisi oleks mull õige veel tarwis.

Sabiine. Inimene armastab seltsi, ja kui see ka lambituleke oleks, ütles ükskord kuulus Lichtenberg.

Kõrwits. Seda meest ma ei tunne.

Sabiine. Ta oli kuulus kindral seitsmeaastases sõjas.

Kõrwits. Minugipärast.

Sabiine. Tõhiksin ma teile ehk natuke muusikut teha. Kõigesuuremad sakslad on mind kiitnud ja ma loodan, et ka teie minuga täieste saate rahul olema. (Ta istub maha ja seab kandle tooni).

Kõrwits. Kui ma sõön, kuulen ma wähe.

Kuues etendus.

Hans. Endised. 1

Hans. Kahessa uut portsjoni ja pudel Tokajerit.

Kõrwits. Kahessa suutäit tahtsid ja ütelda! Noh, wala fiske!

Sabiine (laulab ja mängib).

Kadugu armastus, südame piin.

Armastus kurvastab, rõemjaks teeb wiin!

Kõrwits. (joob) Aga see wiin on ju hoopis hapu!

Hans. Just see hapukas magu teeb teda kuulsaks

Kõrwits. Kuule pojake, kui ma tulema kord siin raha eest sünn, siis pead sa mulle hoopis teistsuguseid roogast muretsema. Joogi peale mina palju ei waata, aga söömiseega ei mõista ma sugugi nalja. Mina istun nüüd juba pool tundi laua taga ja mu kõht ei tea sest veel midagi. Kui sa kord warblastele tahad pidu anda, siis mõid sa nendele niisugusi suutäisi ette tuua. Mina pean tugewat toitu saama aga mitte niisugust kerget kraami mis hammaste alla ära kaub.

Hans. Kas härra ehk pudingit soowib?

Kõrwits. Pudingit? Di jah, seda soowiks ma küll.

Hans. Rommiga niisutud, täie tulega kõige uuema moodi järele keedetud.

Kõrwits. See on kõrwaline asi, kui puding aga muidu tubliste rammus on.

Hans. Mite minutiga muretseu ma ta siia (tahab tädretud ära wiia).

Kõrwits. Lase need ajawiiteks weel siia jääda.

Hans. Plus ajawiide — kahaksa portjoni.

Kõrwits. Ma kuulsin ükskord inimestest jutustawat, kes kaua ilma moonata paadiga mere peal hulkunud, need pidanud ka niisuguste kõhutäitega leppima. Ta sööb suure rutuga kahaksa tädretut tühjaks.

Sabiine (mängib ja laulab).

Ära põlga armu

Ornas. südames,

Sest ta teeb sull elu

Rõemjaks ilma sees.

(Waatab wiltu meelitades Kõrwitsa peale ja nihutab ennast tema ligemale).

Siis kui laulu lustil.
Uuled hõikavad
Ja kui filmad armul
Kulmult luuravad,

(Ta nihutab ennast veel ligemale. Rõrwits ei pane teda tähelegi).

Siis kui hülgamu pisar
Silma niisutab,
Urmastuse wägi
Südanu paisutab —

(Ta nihkub üsna Rõrwitsa peale. See waatab määlestedes ta otsa).

Sabiine. On see laul teie meeleepärast? Wits ja sõnad on mõlemad mu oma töö.

Rõrwits. Noh, lähed forda.

Sabiine. Kas teil mitte ilutundmust ei ole?

Rõrwits. Di jah, wahel ka.

Sabiine. Oh! õnnelik on see inimene, kellele loodus seda tundmist mitte ülearu põle annud. Mina aga olen nii õnnetu, et mull liig palju ilutundmust südamesse on loodud.

Rõrwits. Wäga kahju.

Sabiine. Kui teie minu elulugu teaksite —

Rõrwits. Ei, ma ei tea seda mitte.

Sabiine. Kas minu isa ja ema seda oleksiwad wõinud arvata, et mina niisugusel waewasel wiisil oma leiba pean teenima.

Rõrwits. Jah kes kõik wõib ette teada.

Sabiine. Minu nimi on Roosilill.

Rõrwits. Sooh!

Sabiine. Ma olin noor, rõemus tütarlaps, seal wiis mind juhtumine Pürjärwele.

Rõrwits. Pürjärwele?

Sabiine. Tunnete teie seda paika?

Rõrwits. Muidugi tunnen.

Sabiine. Seal õppisin mina üht noortmeest tundma, selle nimi oli Kõrwits.

Kõrwits. Kõrwits?

Sabiine. Tema oli ilus, leidis mind ilusa olemat, mõitis mu südame, wandus mulle truudust, lubas mind abikaasaks võtta —

Kõrwits. Kuulge, preili Roosilill, see põle mitte tõsi.

Sabiine. (nuttes) Oh, paraku tõsi! ta kuri inimese loom on mind maha jätnud!

Kõrwits. Ma arvan teie olete peast natuke segane. Tervel Piirjärmel on üksainus Kõrwits ja see olen mina.

Sabiine. Mis? Teie? Teie minu Kõrwits?

Kõrwits. Ei, mitte teie, waid minu enese.

Sabiine. Jah, nüüd tunnen ma seda nagu jälle, mis mind nii wäga liigutas! küll natuke laiemaks ja täiemaks läinud, aga siiski on ta minu Kõrwits!

Kõrwits. Jätke mind rahule! ma põle teid eluajal näinud.

Sabiine. Sooh, wõi nõnda, metšaline! ka nüüd ei taha sa mind tunda, kus saatus meid imelikul wiisil kokku on juhatanud.

Kõrwits. Ürge tehke mull' pead palamaks!

Sabiine. Jah, nõnda on mehed alati, kui nende südamed külmad on, siis on nende pead soojad. (Ta kargas ülesse) Aga wäriſe mu eest, minu wiha eest! — Oh sa metšaline! Ma armastan teda praegu weel! (Ta langes tooli peale).

Kõrwits. See waene inimene on mististe rumal peast. Kui ma mitte ſiin temaga üksi ei oleks. Sumal tänatud! seal tuleb Hans.

Seitsmes etendus.

Hans tulise pudingiga. Endised. I

Hans. Siin on puding, palaw kui põrgu.

Kõrwits (kargab ülesse ja astub tagasi). Toho hullu! arwad sa et ma elus saadan olen?

Hans (läheb temale järele). Sööge, mu härra, nii-
kaua kui ta veel palaw on.

Sabiine (wõtab teinepoolt ta käewarrest kinni). Ka
minu soontes põleb tuli.

Kõrwits (mistab pudingi Hansu kaela). Mine põrgu
oma pudingiga!

Hans. Ai, ai, ai!

Sabiine. Anna mulle röömitud rahu jälle tagasi
ehk wäriise jelle nua eest.

Kõrwits. Müüd olen ma päris röömlite hulka
sattunud! (kähmab tooli kätte ja katsub sellega Sabiinet enesest
eemal hoida.)

Hans. Ai, ai, ai, minu juuksed, minu puding!

Kõrwits (filmi Sabiine peal pidades). Teine ford
ära paku mitte auusa inimesele tuld süia.

Hans. Heldekene! kõigepeenemad naisterahwad nee-
lawad palawaid kooki alla, nagu oleksiwad nad pähtle-
tuumad.

Sabiine. Minu südame waras! Kui ma sinu
peale waatan, põlewad mull sada tulelonti südames.

Kõrwits. Hans, anna mu kübar süia ja pane ta
mu pähe; ma ei julge seda hullu inimest filmast lasta,
enne kui mull üks selja taga on.

Hans. Enne maksge mis wõlgu olete. Siin on
rehknuut.

Kõrwits. Mis eest? Mina olen paljalt proowits
sõõnud.

Hans. Mis proowits? Siin maksab proow raha.

Kuusteistkümmet portsjoni, pudel Tokajerit, puding ja minu waluraha, teeb kokku kolmkümmend rubla.

Kõrwits. Kolmkümmend silku sulle seljaroo otsa peale, häbemata frants! on mull siis nüüd kõht täis?

Hans. See põle minu süi, seal on puding põrandal maas.

Sabiine. Armas Kõrwits! kui inimesed sind narriwad, siis põgene minu kaenlasse!

Kõrwits. Tagane minuist saadan!

Hans. Kübarat ei saa teie enne kätte, kui kõik makstud on.

Kõrwits. Lugu läheb juba liig kirjuks. Ma pean Leemefulbi juure põgenema.

Hans. Mina ei lase teid mitte ära, luuaga ajan ma teid tagasi.

Sabiine. Ka minu wiha ärkab! (ähwardab nuaga).

Kõrwits. Tete rõõmlid ja kõrilõikajad! Kes minu ligidale julgeb tulla, sellele wiiskan ma tooli nõnda hamaste wahetele, et ta eluajal enam leiba ei söö! (Ta tüürib tagasi-pidi ukse poole).

Hans. Minu rehknuit.

Sabiine. Minu süda! minu süda! (Mõlemad luua ja nuaga järele).

Kõrwits. Makste tema rehknuit oma südamega ära ja katstuge kuidas teie üksteisega walmis saate. (Ta wiiskab nendele tooli wastu ja kargab uksest wälja.)

Mõlemad (ta järele.) Wargad! Mõrtsufab!

Raheljas etendus.

(Uulits.)

2 Ilwes. Willem.

(Willem kannab lauakese peal kõikjugu gipsiwigurid).

Ilwes. Süüsamasse nurga taha wõite oma titekraamiga ootama jääda. Ma loodan et Hans ja minu Sabiine temaga juba warsti walmis peamad saama.

Siis katsuge talle aga parajal ajal wastu joosta. Eft!
Pea! sealt ta tuleb! (Willem astub nurga taha.)

Üheksas etendus.

Kõrwits. Endised.

I

Kõrwits. Oh, armas Leemekulp! ruttu! ruttu!
katsume et siit ligidalt minema saame.

Ilwes. Kas teie ka tubliste olete kõhtu täitnud?

Kõrwits. Ma põle niigi palju söönud kui hiir.
Mu kõht on tühi kui hurda koeral. Aga mull on kaks
hullu järel, kes mind tahawad äratappa.

Ilwes. Äratappa?

Kõrwits. Seda jutustan ma teile teine kord.
Katsume aga nüüd, et minema saame!

Ilwes. Kus aga teie kübar on?

Kõrwits. Küsige parem kus mu pea on.

Ilwes. Oh pea on mõnelgi auusal mehel kaduma
läinud. Aga kübar, kübar —

Kõrwits. Kübaraingin ma neile, kui ma teda
mitte enam kätte ei saa, katsume aga, et minema saame.
(Lähewad ruttu).

Kümnes etendus.

Willem (tuleb nendele ümber nurga wastu, jookseb wastu
Kõrwitsat ja lasseb omad kujub maha kukkuda). Tuhat ja tu-
line! minu fujud! minu fujud!

I

Ilwes. Paras aeg pakku joosta. (Ära.)

Kõrwits. Mis jooksite siis mulle tee peal wastu?

Willem. Minu terwe warandus siin maas puruks!

Kõrwits. Need tited põlnud ka midagi wäärt.

Ilwes. Mis? seal hullas oli ka üks Beenus, mis
ma alla kümmend rubla põles ära miinud ja kaks Sooloni
ja üks Cicero.

Kõrwits. Kõik suured puupead.

Willem. Aga maksavad head raha! Ma võin teid aidata; teie peate mulle kahesakümme rubla maksuma.

Kõrwits. Näe inet! või kahesakümme rubla? Viimige omad tited kofku ja jätke mind rahule. (Tahab minna).

Willem. Mitte paigast! raha välja! (ähwardab lauaga.)

Üksteistkümmes etendus.

Sabiine. Hans. Endised.

2

Hans (luuaga). Siin ta on! Nüüd ta enam mu käest ei pease.

Sabiine (nuaga). Ei metsaline, nüüd sa ei pease.

Kõrwits. Reid oli veel tarwis.

Hans. Minu rehnuut —

Willem. Minu kujud —

Sabiine. Minu süda —

Kõrwits. Kuulge, kui teie mind õige hulluks teete, siis röögin ma nii waljuste, et kõik naabrid kofku jooksewad. (Kõik tungivad ta ümber. Willem ähwardab lauaga, Hans luuaga, Sabiine nuaga.)

Willem. Eitaks makske, siis karjuge, niipalju kui tahate.

Hans. Kolmkümmend rubla!

Willem. Kahesakümme rubla!

Sabiine. Oh, minu südamel põle hinda!

Kõrwits. Appi! Appi! Rööwliid! Mõrtsukad!
Tuli lahti!

Kaksteistkümmes etendus.

Politseiammetnik. Endised.

1

Politseiammetnik. Mis käre see on? Mis t'e tahate?

Kõrwits. Oh, auustatud härra! Mida teie mind waest teekäijat, kes rööwlite kätte on langenud.

Politseiam. Ärge kartke midagi. Mis tahate teie sest mehest?

Willem. Seal, vaatke, on kõik minu kallid kujud purus maas.

Hans. Minu juures on ta kuusteistkümmet portsiони nahka pannud ja ei taha midagi maksta.

Sabiine. Mind lubas ta kofida ja jättis mind maha.

Politseiam. Oho, mu härra, need on kõik raskeid kaebused. Aga et teie mõeras olete ja kaunis kohtlane mees näitate olemat, siis tahan ma teiega armulikumalt ümber käia. Kust tulete teie? Mis on teie nimi?

Kõrwits. Mina olen rentnik Kõrwits Piirjärvelt.

Politseiam. Ah so, või tema teie oletegi? Noh, siis tunnen ma teid juba.

Kõrwits. Jumal tänatud, et ometi üks minu eest tahab seista!

Politseiam. Ma rõõmustan väga, et teie selle kelmi olete finni püüdnud.

Kõrwits. Mis? Kuidas?

Politseiam. Ta põle sugugi rentnik Kõrwits. Seda auusat meest õppisin ma paari tunni eest tundma; see aga on suur kelmi mõera nime all.

Kõrwits. Bot sulle pilli, nüüd on walge wäljas! nüüd põle ma enam õige Kõrwitsgi!

Politseiam. On teil pass?

Kõrwits. Muidugi on.

Politseiam. Näitke wälja.

Kõrwits. Minu palgaline Leemekulp wiis ta politseisse.

Politseiam. Tühi wabandus! Selle nimelise palgalise põle terwes linnas olemasgi. Edasi — politseisse!

Kõik. See on õige!

Kõrwits. Laske ometi kooliproua sealt ülewalt

maha kutsuda, täna hommiku alles istusin ma ta süle-
toera furnuks.

Politseiam. Edasi! ruttu! ehk ma kutsun oma
mehed.

Kõrmitš (lähed). Hulguised, niisugused! nagu läh-
heids ma praegu juba mõllamäele. (Kõik ära.)

Neljäs waatus.

(Uulits.)

Gimene etendus.

1 Ilwes (üksi).

Kauniste pehme on ta juba, weel paar niisugust
sauna ja ta palub mind jumala keeli, et ma teda lin-
nast wälja aitaks. — Teatris on mu Sabine teda ka
wiist tubliste waewanud. Warsti peab ta wälja tulema,
kui ta mitte lõhki põle piigistud. Waheajal tahame
talle uue supi walmis teeta. (Ta koputab doktor Jurjuse
ukse peale.)

Teine etendus.

1 Doktor Jurjus. Ilwes.

Doktor (unimütsi ja pita kuuega). Tahab keegi minu
jutule?

Ilwes. Olen ma ehk selle auu osaline, kuulust
doktor Jurjust enese ees näha?

Doktor. See ma olen.

Ilwes. Inimese soo suurt heategijat, kes hullusti
päid jälle targaks teeb?

Doktor. Jah, mu sõber, mina mõtan üksnes hul-
lust oma hoole alla ja tihti olen ma nii õnnelik mõnda
nendest jälle täie arule aidata.

Ilwes. Bist on teil maja praegu väga täis?

Doktor. Wiimse kümne aasta sees on suur hull inimesi hulluks läinud, aga hoopis riiaka hulludega ei tee ma tegemist. Ma parandan ainult neid, kes waitseb on aga ennast iseäralikult tähtjaks inimesteks pidawad, ehk minewast või tulewast ajast hulluste mõtlewad. Praegu on neid paljalt kolm siin minu juures, sest et nende hull iga pääwaga kasvab ja et neid mõistlikkudest waewalt ära tuntakse.

Ilwes. Ja jah, kui suurem hull inimesi hulluks läheb, siis pannakse paar järele jäänud mõistlikku inimest hulludemajasse.

Doktor. Võib küll ükskord tulla. Aga millega võin teid teenida? Tunnete ehk endal ka mõne fruuwifese peas lahti olewat?

Ilwes. Mina küll mitte, aga minu onu. Mina olen mõisnik siit ligidalt maalt. Teie tunnete wististe Dinassarme sugufonda?

Doktor. Ei mäleta mitte.

Ilwes. Noh ükskõik. Minu onu õnnetu, ehk õnnelik, on oma aru-natufese kautanud; sest tõeste, wahel on see suur õnn.

Doktor. Wahel põle see küll mitte kõigesuurem õnnetus.

Ilwes. Ta arwab ennast rentnik Kõrwitsa olewat. Küff aega olime meie üsna rahul, sest ta istus waitfelt oma leentooli peal. Aga nüüd jooksis ta paari pääwa eest meie käest siia linna, ütleb ennast peigmehe olewat ja tahab naist wõtta.

Doktor. Sooh.

Ilwes. Selle üle on nüüd kõik sugulased väga ehmatand. Ta wõiks siin mõne fergemeelse tüdrukutätte langeda, kes tema hullustusest kasu wõiks püüda.

Doktor. Kergelt võimalik. Naisterahvad püüavad tihti meeste hullustusest kasu.

Ilwes. Sellepärast oleme meie otsuseks võtnud, teda teie juure parandamise peale tuua.

Doktor. Saatke teda kuidagil viisil siia.

Ilwes. Sugufond on mind käskinud üht jägu oma tänust teile ette ära tasuda. (Annab talle raha).

Doktor. Teie sõnakuulelik teender! ma teen mis mul võimalik on. Üks minu kaitsealustest, kes juba kakskümmend aastat minu juures on, ja poolelt minu majatalitaja ammetit peab, peab teda vastu võtma, ja niipea kui asjatalitus nulle natuke aega lubab, tahan ma temaga esimest katset ette võtta. (Nära).

Ilwes (üffi). Kõik läheb hästi. Kas doktor paneb ta finni ja meie oleme temast lahti; ehk ta lasseb ta joosta, siis on temal pea nii soe, et ta ennast ise hulks peab.

Kolmas etendus.

Kõrwits. Ilwes.

Kõrwits. Hea et ma teid leian, armas kallid Seemekulps, ma ei või enam wälja kannatada.

Ilwes. On teile jälle midagi paha juhtunud? Teie olete ju palaw ja higine?

Kõrwits. Põleks sugugi ime, kui ma juba igaweste külm oleksin. Täewa terve wihakarikas näitab minu waele peale wälja walatud olewat. Waewalt olin ma politseist lahti saanud — tänu olgu Wasikapea trahteri peremehele, kes minu auusat nime teadis — seal tahtsin ma lahutuseks natuke teatrisse minna —

Ilwes. Üsna õige, ma andsin teile ise seda nõuu.

Kõrwits. Seal pidi üht netist mängitama, ja et niisugust asja mitte just ühtepuhku näha ei ole, siis läk-

fin mina ta sinna. Aga oh armas Leemetulp, mis ma seal kõik pidin kannatama!

Ilwes. Sooh, kuidas nii?

Rõrmits. Esiteks oli seal häbemata palju inimesi! ja kaksford niipalju küinarnukkisi. Ma oleks hea meeleaga koha wälja tulnud, aga seal oleksin mina paarituhande jalgade wahelt pidanud läbi pugema ja seda ma ei wõi.

Ilwes. Kas teil siis mitte laia platsi põlnud?

Rõrmits. Di jah, plats oli lai küll, nii lai, et ma mõlemilt poolt oma naabrite süles istusin. Üks oigas, teine ähtis; sest põleks ma midagi kuulanud, aga wiimaks hakkasiwad na'd mind näpistama, ja see oli walus. Parema tõusin ma ülesse, ehk püsti seismine mulle küll raske oli; seal karjusiwad minu taga istujad, et ma maha istuks, sest ma olla wiis küinart lai ja ei paista mitte läbi. Nüüd läks kära suureks. Tagant karjuti ühtepuhku: maha, maha! ja kui ma istuda tahtsin, palusiwad mu naabrid jumala pärast, et ma neid puruks ei wajutaks. Ma ei teadnud mis teha. Wiimaks paniwad mu naabrid mind üksi kolme platsi peale istuma ja istusiwad ise minu sülle. See oleks nüüd wäga hea olnud, sest ruum ulatas just parajast minu tarbeks, kui mina aga mitte mõlemaid naabreid põleks pidanud kandma, need oliwad kaks draguni ohwitseeri. Olen ma aga higistanud! ja mu naabrid tallasiwad minu jalgade peal ümber nagu pörandal.

Ilwes. Selle eest olete aga üht meie ilusamatest mängidest näinud.

Rõrmits. Di jah, ilus oli ta küll, aga üksford oli mull suur hirm! Rahwas oli mängupörandal tulega hooletumalt ümberkäinud ja terve suur sõjalaager hakkas põlema. Ma tahtsin karjuma hakata, aga mu sülelapsed hoidsiwad mu suu kinni ja ütlesiwad, see pidada

nõnda olema. Mina andsin oma hinge Jumala hooletaks ja hirmuhigi jooksis mull otsa pealt.

Ilwes. Aga pärast juur pidurong?

Kõrwits. Jah, see oli ilus küll, ma naersin täie suuga. Seal istus üks noor härrakene minu ees, see pööris ümber ja ütles: mina ei pidada naerma, seal ei olewat midagi naerda. Pärast kui waene neitsi wana-saadanaaga kimpu sai, hakkasin ma kibedaste nutma, seal pööris noorhärri jälle ümber ja ütles: mis sa paks-magu tõnnid, seal põle midagi nutu wäärt.

Ilwes. Oma raha eest wõisite ju nutta ja naerda niipalju kui tahtsite.

Kõrwits. Seda ütlesin mina ka, aga tema nime-tas mind kaunis selgelt rumalaks ja lolliks inimeseks. Põlets mull mitte mõlemad draguni ohwitseerid süles istunud, ma oleks talle põlwega niisuguse mütsu kullasse annud, et ta keft mængupõrandat oleks lenданud. Ma küsisin nende käest, kas see õige olla, et niisugune habemeta poisike teistele waatajatele tahab ette kirjutada, millal nad peawad naerma ehk nutma. Nad ütlesiwad: jah, see olla nüüd igal pool nõnda, noored inimesed olla liig targad ja wanemad inimesed olla wait.

Ilwes. Seal on nad teile paraku küll tõtt rääkinud.

Kõrwits. Wiimaks oli weel wikerkaar näha, seda olen ma Piirjärwel weel palju paremine näinud. Kui mæng wiimaks minu suureks rõõmuks mööda oli, ähwardas weike härra weel minuga riidu hakata. Rahju, et meie rahwa tungil üksteisest saime lahutud, ma oleks ta õrnad käewarred teha küllest maha murdnud.

Kelias etendus.

1

Sabiine (mehe-riides). Endised.

Sabiine. Ah mu härra, siin letan ma teid?

Kõrwits. On teda saadan siiski minu jälgile juhatanud.

Sabiine. Teie olete mind laimanud, olete mulle jämedaid sõnu ütelnud, olete mulle nagu karu jala peale tallanud; ma nõuan tasumist teie käest.

Rõrwits. Seal tulete teie parajal ajal, teie piimahabemega härra. Teatris oli teil suur suu, sest et ma täht ega jalga liigutada ei võinud, siin aga räägime hoopis teist viisi.

Sabiine. Meie ei räägi mitte, vaid võitleme.

Rõrwits. Siis tooge üks tosin oma suguseid mehesi, et ometi maksab peale hakata.

Sabiine. Mina põlgan niisugust tühja kiitlemist.

Rõrwits. Sest tahan teile kohe natuke seletust anda. (Ta paterdab Sabiine poole).

Sabiine. (pistab talle korraga püstoli nina alla). Kolm šammu minust eemalle!

Rõrwits (tagasi kargades). Dhoo!

Sabiine. Olge üsna mureta, alles homme tahan ma teid maha lasta.

Rõrwits. Mind maha lasta? Homme?

Sabiine. Jah, wõi tahate et ma teid furnuks pistan, kuidas ise soovite.

Rõrwits. Tühja ka, ma ei soovi kumbagi.

Sabiine. Emb kumba peate walima. Homme hommiku kell 6 ootan ma teid linna wärawa ees parkis. Arsti wotan ma kaasa.

Rõrwits. Arsti? Mis tarmis?

Sabiine. Ta on wäga tubli omas ammetis. Ma loodan küll, et ma teid korra pealt furnuks lasen, et teie laua ei pruugi waewa kannatada; aga siiski wõiks ehk juhtuda, et kuul mitte südamesse, waid kopsu ehk siiskonda —

Rõrwits. Minu kopsu? minu siiskonda? —

Sabiine. Ja siis wõiksite teie ehk weel mõni päew elada.

Sabiine. Siis ei oleks teie mitte niisuguse mehega kui mina, pidanud tüli otsima. Homme hommiku vara kell kuus! Kui teie mitte ei tule, siis varitsen ma igal pool teie järele ja enne kui teie usute — pauh! lendab teile kuul südamesse. (Mra.)

Wiies etendus.

Kõrwits. Ilwes.

Kõrwits. Dien aga siiski ehmatanud tema paugu üle.

Ilwes. Aga ime, härra, esiteks olite nii julge ja nüüd forraga nii kartlik.

Kõrwits. Jah, rusikate peale, armas Seemekulp, oleks ta mind rusikate peale kutsunud, selle peale olen ma mees aga püstulid —

Ilwes. Püstulitega võite ju ka oma vastalise ära võita.

Kõrwits. Tühja ka! Kui niisugune inimeseloom mind püstuliga laheb ja aga wähe minu nina poole sihib, prauh! on mull kuul keres; aga nihute heeringas kui tema, tühi sihtigu niisuguse pilliroo peale.

Ilwes. Wäga kahju teist, teie näitate üsna haige wälja.

Kõrwits. Võleks sugugi ime, kui mulle rabandus peale tuleks. Ma soomitsin, et ma jälle Birjärmel oleksin.

Ilwes. Kui ma teile tohiksin nõuu anda, siis arwan ma, et teie niipea kui võimalik, arsti juures abi otsiksite, muidu ei seisa ma mitte kümment minutit teie elu eest.

Kõrwits. Ühtepuhku pahandus, suur nälg, rutuline liikumine — seal peaks ma küll päris künni härg olema, kui see kõik tähelepanemata mu terwisest mööda läheks.

Ilwes. Just sellepärast. Rutake. Õnnets elab kuulus doktor Surjus just siin lähedal.

Rõrwits. On ta tõeste kuulus?

Ilwes. Oh! ja kui hing juba ligema puu otša peal istub, püiab Jurjus ta jälle finni ja pistab puuri.

Rõrwits. On aga mist tubliste fallis?

Ilwes. Ei mõta kopikutgi, parandab üsna suurest inimese armastusest.

Rõrwits. Tasugu temale seda Jumal! siis ei maksa mina temale ka midagi. Ta peab mulle soodapulbert ja peerubalsamit sisse andma, küll see aitab. Jääge weel natuke siia, armas Leemekulp, mull on raskeid asju südame peal, mis ma teile tahan avaldada. Muretsege aga tubli õhtusöögi eest, aga mitte Mats Pumperi juures, kas mõistate?

Ilwes. Väga hästi mõistan, auus härra.

Rõrwits. Siin, ütlesite teie?

Ilwes. Jah, esimese korra peal.

Rõrwits (koputab ukse peale. Teivas tuleb wälja ja kummardab sõnalausumata mitu korda tema ees, Rõrwits wastab niisamuti. Wiimaks lükkab Teivas teda mõlema kätega enese ees maha). 1

Ilwes. Ah, ah, ah! Rahju, et ma seda mitte ise ei wõi pealt waadata; aga mull on weel kõiksugusid asju toimetada, enne kui õhtu kätte jõuab. (Ära.)

Kuues etendus.

(Tuba doktor Jurjuse juures).

(Olaspuu ja Kaelakool istuwad teine paremat, teine pahemat kätt. Olaspuu sirge ja lange, kuldpaberist kroon peas, Kaelakool kõveras, jälgadega tooli peal. Natukesel aja pärast lükkab Teivas Rõrwitsi sisse, tunni keset näitluse põrandat, kus ta weel paar korda ta ees kummardab.) 4

Teivas. Olge head ja oodake natuke aega. Siin leiate teie seltsi. Kohe kutsun ma Jurjuse härra siia. (Ära.)

Rõrwits (waatab mõlemate otša, kes ennast sugugi ei kiiguta). Jutufad põle need härrad küll mitte. Kumbgi

ei lausu musta ega walget, ei liiguta kätt ega jalga. Teisel on kroon peas nagu kuningal Taawetil. Ehk on nad hoopis tited? Ma pean ometi waatama. (Läheb Kaelkooku poole.)

Kaelkook (karjub heleba healega). Ärge tulge mu ligi.

Kõrwits. Mikspärast mitte mu härrafene?

Kaelkook. Kas teie ei näe, et ma klaasist olen.

Kõrwits. Klaasist?

Kaelkook. Ja muidugi, ja veel õige peenest klaasist.

Kõrwits. Hm! põleks sugugi paha, kui kõik inimesed klaasist oleksiwad, et nende kurjust kohe wõiks ära näha; aga teie mu härrake, näitate enam elewandi luust kui klaasist olemat. (Astub talle jälle ligemale).

Kaelkook. Ma palun teid jumala pärast, ärge tulge mu ligi, ehk muidu karjun ma hirmsaste.

Kõrwits. Imelik loom. Ma pean wist teise tõsise harraga juttu tegema. (Läheb Daspuu poole.)

Daspuu (sügawalt rinna põhjast). Kolm samm minu eemalle!

Kõrwits. Olete teie ka klaasist?

Daspuu. Mina olen wana Persia kuningas Kambiises ja olen Egiptuse maa ärawõitnud.

Kõrwits. Teie alandlik teender! soowin kuningliku majesteedile õnne.

Daspuu. Põlwili minu ette, ori!

Kõrwits. Ärge pange pahaks majesteed, põlwili lastmine läheb mulle, wana inimesele natuke raskeks.

Daspuu. Ma tahan sind Jõhise preestriks teha.

Kõrwits. Jumal hoidku! mina olen auus ristiinimene. (Kõrwale). Misfuguste inimeste hulka olen ma juhtunud! ihukawad hakkawad mull pästi tõusma. Jumal tänatud! seal tuleb seesama härra jälle tagasi, kes mu sisse tõi.

Seitsmes etendus.

Teimas. Endised.

1

Teimas. Tohtri härra tuleb kohe.

Kõrwits (tõmmab teda kõrwale). Ütelge, kes on need mõlemad härrad?

Teimas. Kaks õnnetut, kes oma mõistust on kaotanud.

Kõrwits. Hullud?

Teimas. Tohter Jurjuse juures parandamise peal.

Kõrwits. (kartlikult). Läheme parem teise kambriisse.

Teimas. Ärge kartke midagi, na'd ei tee kellegille kurja. Oh mu härra, mõistust kaotada, on suur õnnetus. Niiugustest inimestest on mull alati hale meel.

Kõrwits. Muidugi, muidugi! minul ka.

Teimas. See noormees on armastuse pärast hulluks läinud. Ta arvab ennast klaasist olevat.

Kõrwits. Seda ta ütles mulle ka.

Teimas. See mees siin oli enne seitungi kirjutaja. Ta sõimas ja laimas mitu aastat ja rüüpas toobist kinnitust, kunni ta wiimaks hulluks läks.

Kõrwits. Ta kiidab enese Persia kuningaga olevat.

Teimas. Seda mõiks ta ehk veel olla, aga mitte Kambiihes; sest vaatke, auustatud härra, see on mõimatu, seda peaks ju muidu tema isa, kuningas Tširus, teadma.

Kõrwits. Muidugi armata.

Teimas. Aga see kuningas Tširus olen ju mina ise.

Kõrwits (fargab tagasi). Teie? — Teie olete kuningas Tširus?

Teimas. Kas teie seda mitte kohe tähele ei pannud? (Astub kuninglikult tema poole.)

Kõrwits (tagasi astudes). Oh! ja muidugi, see on selge. (Tagaspidi käies tuleb ta Kaelkoogu ligidalle.)

Kaelkoof. Urge tulge mu ligi!

Kõrwits. Ei koguni, armas noorhärrafene!

Teimas (tema järele minnes). Kuninga Kröösuse wõtfin ma wangi.

Kõrwits. Seda on kuninglik majesteet wäga hästi teinud.

Teimas. Babiloni juudid lasin ma nende isamaale tagasi minna.

Kõrwits. Meie Jhif Blehmanni oleks teie ka pidanud nende kaasa saatma. (Tuleb Dkaspuu ligidalle.)

Dkaspuu. Kolin sammum minust eemalle!

Kõrwits. Oh Jumal! Jumal! nüüd olen ma hul- lude hulkas!

Raheljas etendus.

1 Doktor Jurjus. Endised.

Doktor. Teie teender, mu härra, mis teie soo- wite?

Kõrwits. Olete Teie tohter Jurjus?

Doktor. Seesama.

Kõrwits. Jumal tänatud! Teil on aga suurt- fugu kodakondsed.

Doktor. Soowite teie nendega tutwaks saada?

Kõrwits. Oh ei, ma tunnen neid härrasid juba.

Doktor. Tohin ma teie nime küsida?

Kõrwits. Mina olen rentnik Kõrwits Piirjär- welt.

Doktor. Aha! juba tean.

Kõrwits. Tulin linna oma pruudi järele.

Doktor. Ja jah, ma tean kõif. Armas Teimas, too ruttu nummer 8 wõtmed. Raudtrellid afende ees on wist kõwad küllalt?

Teivas. Jämedad ja tugewad, tohtri härra. (Ära).

Doktor. Urge ehmatage ühti, see on aga haka-
tufeks. Kui meie üksteist rohkem tundma õpime, siis
saate teie niisama palju priiust kui teised härrad siin.

Kõrwits. Mis? Ega teie mind ometi taha puuri
pista?

Doktor. Niisuguste haigetega kui teie olete, peab
kohe hakatusest wäga ettevaatlikult ümber käima.

Kõrwits. Niisugune? misugune haige ma siis
olen?

Doktor. Kus hullud mõtted juba niikaugelle on
edenenud, kui teie juures, seal peab waljust pruukima.

Kõrwits. Heldekene, mina olen mõistlik ja auus
rentnik Kõrwits —

Doktor (kurjalt). Seda ütlete mulle wiimast korda.
Teie olete barun Dinaspea. Teie kuulete, et ma teid
tunnen, sellepärast ärge enam tühja waielge.

Kõrwits. Mina pean barun Dinaspea olema?
(Kõrwale.) Oh ja armas Jumal, kui nüüd ükford toh-
ter tuleks! sest see on ka üks neist hulludest. Niisugus-
tele peab alati järele andma, muidu lähewad n'ad hoo-
pis kurjaks.

Doktor. Noh, mu härra, kes teie olete?

Kõrwits (wäga lahkelt). Mina olen barun Dinas-
pea, muidugi, muidugi.

Doktor. Waatke, waatke, juba hakkab minema.

Teivas (tuleb tagasi). Siin on number 8 wõti.

Doktor. Olge head, tulge mu järele.

Kõrwits (kõrwale). Siis peaks ma päris narr
olema! (waljult). Teie ikka wiist olete tohtri härra?

Doktor. Muidugi olen.

Kõrwits. Wiist kuninga Kambiišese koduarsti?

Teivas (tema ära peale koputates). Kuninga Tsiruse.

Kõrwits. Mina ei sünni tõeste mitte niisuguse

fuurtfugu härrade hulka, mina olen paljalt rentnit ja põllupidaja —

Doktor. Kes teie olete? kes?

Kõrwits. Ah ja! barun Dinaspea ma olen. (Sfe-
eneses). Surmahigi seisab mall otsa ees. (Waljult.) Lubage, et ma oma paberid siia toon. (Sakkab tagasi-
pöörde poole minema.)

Kaelkook. Ürge tulge mu ligi!

Kõrwits. Oh ei ei, mu armas klaasist härrakene, ma tahan parem hoopis plagama panna.

Doktor. Mitte paigast! Teie olete minu hoole alla antud.

Kõrwits. Jah, ma põlnud mitte üsna terve; nälja ja pahanduse läbi oli mu terwis natuke rifutud. Olge head, andke mulle paar pulbert ehk muud seda-
sugust. Siin on kümme rubla.

Doktor. Esmese nädala sees ei anna ma mingi-
sugusi rohtusi, waid uurin haigust alles järele.

Kõrwits. Teie tahate siis wist, et ma mitu nädalat siia pean jääma?

Doktor. Wähemalt paar kuud.

Kõrwits. See oleks muidu küll väga hea, aga minu majapidamine, — minu põllud —

Doktor (ahwardates). Kes teie olete? kes?

Kõrwits. No jah, seda teab ju igüks, et ma barun Dinaspea olen. Lubage, et ma enne weel oma pruudi jumalaga jätan, kui ma teie juure forterisse tulen.

Doktor. Pruudi peate hoopis ära unustama.

Kõrwits. Pruudi ka?

Doktor. Teil ei ole pruuti.

Kõrwits. Mitte? See wõib ka olla.

Doktor. Aga üks onupoeg teil on, väga wiisakas noormees, ülepea väga kuulus ja rikas sugukond.

Kõrwits. Wäga armas kuulda! Ma ei tunne aga kedagi nendest.

Doktor. Kui teie paar kuud nummer kaheljas olete istunud, küll n'ad teile siis meele tulewad.

Kõrwits. Seda ma usun.

Doktor. Müüd aga ilma vasturääkimata, edasi teie kambrisje.

Kaelkook (heleda healega). Edasi!

Dkaspuu (jügawalt rinna põhjast). Edasi!

Kõrwits (tõrwale). Müüd pean ma kõik rammu kokku wõtma.

Doktor. Noh, kas lähete warsti?

Kõrwits. Mugasi ja püstulid hulludel ei ole ja oma rusikate peale wõin ma julge olla.

Doktor. Mis ta uriseb seal?

Kõrwits. Wõta julgust, Kõrwits! — Auustatud tohtri härra ja kuninglikud majesteedid — jumalaga!

Doktor. Teimas! hoiatada teda finni. Kaelkook ja Dkaspuu tulge appi!

Dkaspuu (tõuseb ülesse, astub ühe sammu edasi ja jääb siis nagu sammas seisma.)

Kaelkook (pueb tooli taha).

Kõrwits. Kasige eest, ehk ma tambin teid peeneks nagu pudru.

Kaelkook. Ai, ai, ai, ai!

Doktor. Hakake kiini! ärge laske teda mitte minema! Dkaspuu, too minu mehed.

Dkaspuu. Wäga hea meelega, sell wiisil peasen ma hädaohust. (Pueb ukse poole.)

Kõrwits. Ehk tuleb neid süiski veel juurde. Ut ära! Ut ära! (Ta wistab tohtri Kaelkoogu tooli peale, Teiwa selle tooli peale, kus Dkaspuu istus. Ukse juures juhtub ta Kaelkoogu peale ja lükkab ta maha). Wõtku teid tühi hoopis ja tükkis! (Ära.)

Raelkook. Kõik mu luud ja liikmed on purud!

Doktor. See inimene on veel hullem kui hoopis hull!

Teivas. Oleks ta Babilonis mu kääs!

Draapuu (astub ühtel sammul ühe poole, istub Raelkooku peale ja ütleb:) Ma lasen ta ülesse puua.

Viies vaatus.

(Uulits.)

Esimene etendus.

1

Ilwes (üksi).

Saksad hakkavad juba üksteise juurde võerusele sõitma. Peaaegu kardan ma juba, et omast tuhandest rublast ilma jään. Tunni aja pärast peab ta linnast väljas olema, ehk ma kautan oma kihlweu.

Teine etendus.

1

Kõrwits. Ilwes.

Kõrwits (toetri majast välja jookstes). Oh Seemekulp! Seemekulp! Müüd olen ma surnud!

Ilwes. Ega teile ometi rabandus põle peale tulnud?

Kõrwits. Ma tulen praegu hullumajast!

Ilwes. Ega teie ise ometi põle hulluks jäänud?

Kõrwits. Palju sest küll ei puudunud. Miks saatsite mind niisugusesse äraneetud majasse?

Ilwes. Heldekene, tohter Jurjus on jo üks kõige kuulsamatest arstidest termes linnas.

Kõrwits. Jah, tohtert Jurjust ennast põle ma sugugi näha saanud. Kõik hullud inimesed, kuningas Tširus, kuningas Kambiises, üks weikene klaasist mehikene ja üks suure suuga narr, kes mind wägise barun Dinaspeaks tahtis teha.

Ilwes. Wiist põlnud tohtert ennast kodu, aga teie wõiksite ehk weerand tunni pärast jälle —

Kõrwits. Jälle tagasi minna? ei armas Seeme-
kulp, mull on hea meel, et ma terve nahaga wälja
peasin, ma soowiksin, et ma jubu kaugeimal linnast
ära oleksin.

Ilwes. Teie räägite warsti mist teist wiisi, kui
ma teile jutustan, mis rõõm teid ootab.

Kõrwits. Olete teie tubli õhtusöögi eest hoolt
kannud?

Ilwes. Oh, siin on jutt hoopis teistest asjadest.
Teie pruut lasseb teid pallipidule paluda.

Kõrwits. Pallipidule? tänan väga, mina olen
täna hommiku juba küllalt tantsinud.

Ilwes. Teie ei tohi mitte ära jääda, seda pan-
nakse teile väga pahaks.

Kõrwits. Kas seal ka süia antakse?

Ilwes. Di jah, teemee juurde natuke saia, peale
selle juuakse limonaadi ja wett niipalju kui keegi tahab.

Kõrwits. Tänan väga!

Ilwes. Teie pruut saab väga uhkeste ehtes olema.

Kõrwits. Jumala nimel.

Ilwes. Siin on rehnungid.

Kõrwits. Mis ma nendega teen?

Ilwes. Teie peate nad ära maksma.

Kõrwits. Mina?

Ilwes. Ja muidugi. Teie pruut on rätsepa ja
ehtetegija rehnungid teie kätte käskinud tuua.

Kõrwits. Ja mina käsin nad kuradille wiia.

Ilwes (teeb rehnungi lahti). Üks India sall, kahesja-
kümme rubla.

Kõrwits. Väga ilus.

Ilwes. Üks siidikleit, sada kakskümme rubla.

Kõrwits. Tubli.

Ilwes. Üks Inglis õlestkübar, kuusteistkümme
rubla.

Rõrwits. Wäga odaw!

Ilwes. Rätsepa rehnung on paljalt kahetsaküm-
mend wiis rubla suur.

Rõrwits. Oh see põle asjaks arwatagi.

Ilwes. Kas teie ei taha mitte kuube lahti teha?

Rõrwits. Mis tarbeks?

Ilwes. Rahapunga wälja wõtta.

Rõrwits. Laske aga see rahul olla. Piirjärmel
põle rahwas mitte nii lollid. Ma saadan talle tüki
kodu kujutud linast riiet ja wankri täie õlgi, seal wõib
ta kübaraid punuda niipalju kui ta tahab, ja kui see
mitte ta meelepärast ei ole, siis otfigu eneselle teist
peigmeest.

Ilwes (kõrwale). Oho, nüid on ta heal teel.
(Waljult.) Rõif koolilapsed on praegu jalutama läinud,
n'ad tahawad lillesi tuua ja teid nendega kaunistada.

Rõrwits. Mina ei pea lilledest sugugi lugu; ma
ei falli neid pulmakooigi pealgi.

Kolmas etendus.

1 Willem advokaadina. Endised.

Willem. Mu härra, teie wiist olete rentnik Rõrwits?

Rõrwits. Jah, Jumal tänatud, see ma nüid jälle
olen.

Willem. Mina olen advokaat Buff.

Rõrwits. Mis ma sest tean? Mull põle adwo-
kaatibega tegemist.

Willem. Mulle on neli protsessi teie wastu ülesse
antud.

Rõrwits. Neli tükki korraga?

Willem. Nendega wõiks ma head raha teenida,
aga ma ei aja mitte oma kasu taga, ma annaksin teile
parem nõuu, lepitust teha, kui teie aga walmis oleksite
kõige esiteks lepituseks kätt pakkuma.

Kõrwits. Miks mitte? aga pange tähele: tühja fätt.

Willem. Hoopis ilma fuludeta ei wõi küll midagi teha, aga ma tahan kõik wõimalikult odawalt toimetada. Rakskümmend rubla trahteri peremehele, wiis rubla waluraha kellnerille palawa pudingi pärast, kuuskümmend rubla fujudemüijale —

Kõrwits. Kas saate juba warsti walnis?

Willem. Kõige täbaram tükk on meil aga preili Koosilillega, kui teie teda mitte oma abikaasaks ei taha teha.

Kõrwits. Töömajasje tahan ma ta saata, niisuguse walelõua.

Willem. Kui teie teda mitte ei taha kosida, siis teie küll wist alla wiiesaja rubla mitte lahti ei saa.

Kõrwits. Mitte?

Willem. Oma waewapalga jätan ma teite määrata.

Kõrwits. Teie olete väga armuline.

Willem. Rahesaja rublaga olen ma rahul.

Kõrwits. Oh see on ju väga odaw. (Tõmmab Ilwele kõrvale.) Kas põle tõsi, ta tahab mind petta?

Ilwes. Jumal hoidku! ta on kõige auusam mees termes linnas. Kui teie temale hea sõna annate, teenib ta teid niisamuti palja auu eest nagu mina.

Kõrwits. Need on aga kõik pagana hullud protsessid.

Ilwes. Neid loodate teie wõita. Wist sellepärast, et teil õigus on?

Kõrwits. Ja muidugi.

Ilwes. On teil siin linnas wägewaid fugulasi?

Kõrwits. Ei ole.

Ilwes. Tahate teie kohustusastele hirwesi ehk wafikaid kõõki saata?

Kõrwits. Ei, ei.

Ilwes. Tahate teie prokurööri käsi fullata?

Kõrwits. Ei, ei, ei!

Ilwes. Siis fautate kõik neli protsessi

Kõrwits. Aga heldekene, mis ma siis teen? Andke mulle head nõuu, armas Leemekulp.

Ilwes. Jah, seal ei tea ma muud nõuu, kui et teie paku jooksete.

Kõrwits. Kui mull mitte pruuti kaelas põleks.

Ilwes. Selle lasete istuma jääda.

Kõrwits. Ta nutab ennast surnuks.

Ilwes. Temale leiaks ehk troosti. Uskuge seda härrat, tema oskab kõik kriuked. Kui teie teda õige tihti „auusaks kohtuhärraks“ nimetate — seda knuleb ta hea meelega — siis ei pruugi teie talle midagi maksta.

Kõrwits. Seda võin ma küll teha.

Ilwes. Selle ajaga lähen ma posthobuste järele.

Kõrwits. Jah, tehke seda, armas Leemekulp! Kui teie mind õige ruttu sest äraneeatud linnast välja aitate, siis — siis tahan ma ka teid tänada.

Ilwes. Oh, põle see suurt tänu väärt! postimaja on siin ligidal. Kümne minutiga olen ma jälle siin. (Ära).

Neljäs etendus.

Kõrwits. Willem.

Willem. Peale selle olen ma veel ühe talituse enese peale võtnud, mis õigusepäraselt küll mitte minu ammetisse ei puudu. Noor barun Sääsepill ootab teid homme hommiku kell kuus linna ees parkis, püstulite ehk mõkadega.

Kõrwits. Seal võib ta kaua oodata.

Willem. Käemeestega või ilma?

Kõrwits. Käemehed võivad küll sinna minna kui na'd tahavad, mina aga ei mõtlegi minemise peale. — Kuulge auustatud kohtuhärra —

Willem (väga lahkest). Oh!

Kõrwits. Kui teie nii hea olessite, auustatud kohtuhärra —

Willem. Rääkige. Esimesest filmapilgust saadit olete teie mu südamet mõitnud.

Rõrwits. Ma olen otsusteks mõtnud kõik tülid ühe korraga lõpetada.

Willem. Väga mõistlik mõte.

Rõrwits. Ma panen plehku.

Willem. Aga minu kaebajad ja protsessid?

Rõrwits. Olge nii hea, auus kohtuhärra, unustage nii hästi kaebajad kui ka protsessid täiesti ära. Teie näete enese ees auusat meest, — Ma tahan, kui teie ükskord kosite, teie pulma peal tantsida, teie esimese lapsela ristijaks olla.

Willem. Oh, nii suure lahkuse vastu ei jõua mina seista. Parema oleks tõeste, kui teie nii ruttu kui võimalik —

Rõrwits. Jah, nii ruttu kui võimalik! Ma tahtsin praegu posthobuste järele minna. Üks asi peab mind veel finni. Mull on siin pruut ootamas.

Willem. Noh, kui ta veel mitte naine põle.

Rõrwits. Aga ta armastab mind palavalt.

Willem. See on paha küll.

Rõrwits. Ja vaatke, tema surma ei tahaks mina ka mitte hinge peale saada.

Willem. Meie peame katsuma teda trööstida — kui meie kedagit leiaksime, kes — aga kes ta siis on?

Rõrwits. Preili Eliise Villenupp.

Willem. Käib Landsbergi proua juures koolis?

Rõrwits. Seesama.

Willem. Hm, kuidas see kõik imelikult kokku sünnib.

Rõrwits. Mis siis? mis siis?

Willem. Umbes aasta eest oli mulle seesama tütarlaps väga meelepärast. Ja ma olin juba kosjaplaani valmis teinud — seal kuulsin ma, et ta ühe auusa mehega juba kihlatud olla, ja sellepärast katsusin ma teda ära unustada.

Kõrwits. See auus mees olin mina.

Willem. Seda ma nüüd kuulen.

Kõrwits. Auustatud kohtuhärra, kui tüdruk ise mitte wastu ei seisa, siis oleksin mina kohe walmis kõik oma õigused teile ära andma.

Willem. Oh! aga tüdruk peaks ju täieste pime olema, kui ta niisuguse wahetusega rahul on.

Kõrwits. Noh, mina põlnud kahelümne aasta eest ka mitte nii kerekas kui praegu, see wõib ju kõik weel tulla.

Willem. Mina põle aga mitte nii rikas, et ma oma abikaasat praeguse kallil aegadega jõuaksin toita.

Kõrwits. Kas teate, seal wõin mina aidata. Ma olen rikas —

Willem. Oh, kui helde teie olete!

Kõrwits. Ürge sellepärast mitte armake, et ma teile midagi tahan anda; aga minu pruudi waranduse peate teie saama, seda ei taha ma mitte omale pärida.

Willem. On teil ehk selle peale pärimise õigust, kui teie ka preilit mitte ei kosi.

Kõrwits. Õigust küll mitte; aga teie teate ju, igakord ei pruugi inimesel mitte just täit õigust olla, aga ma olen nüüd tükk aega tema peigmees olnud. Sühidelt, ma kingin kõik oma õigused teile, kui teie mulle seda meelega teete, et ma selle linna nimegi enam ei kuule.

Willem. Hea küll, ainult sellepärast, et niisuguse auusa mehele kui teie, meelega teha, wõtan ma teie pakkumise wastu.

Kõrwits. Tulge mu kaenlasse, auustatud kohtuhärra —

Willem. Ai, ai! teie wautate mu rinnakondid katki.

Kõrwits. See sündis südame põhjast. Wõtke siin rätsepa ja ehtetegija rehknudid. Küll te' näete, mis nendega teha tuleb.

Willem. Wististe ära maksta?

Kõrwits. Kuidas soovite ja kuidas korda saate. Hea meelega annaksin ma oma kihilasõrmuse ka teie kätte. aga ta on mulle liig sügavasse liha sisse kaswanud, ja sellepärast tahan ma teida kunni elu otsani mälestuseks kanda. Minu sõrmus saatke mulle postiga Piirjärwele.

Viies etendus.

Ilwes. Endised.

Ilwes. Oh! aga ma olen ruttu jooksnud. — Posthobused ootavad juba seal uulitsa nurga juures.

Kõrwits. Noh, siis langeb mull nagu kivi südame pealt. Armas Leemekulp, see auus mees seal ei taha mitte üksi kõik professid kokku panna, waid ta lubab ka mind mu pruudist peasta.

Ilwes. Wäga suur lahkus.

Kõrwits. Ma olen ka üsna uimane suure rõemuga. Teie armas Leemekulp tahan ka weel tänu ja usaldust tunnistada. Teie wõite homme hommiku kell kuus minu eest kahewõitluselle minna.

Ilwes. Niisugune suur usaldus teeb mind uhkeks. Ma kardan aga, et teil weel paar rasket filmapilku ees on, praegu tuleb teie pruut terve tüdrukute seltskonnaga jalutuselt tagasi.

Kõrwits. Oh siis panen ma kohe posthobustega plehku.

Ilwes. See ei lähe mitte. Postwanter seisab seal, ja teie jooksete nendele wastu.

Kõrwits. See on rumal tüff. Mina ei tahaks oma pruudiga mitte enam kokku juhtuda, tema pisarad teeksid mu südame pehmeks.

Ilwes. Ega teie siis pruugi ütelda, et teie ära sõidate. Tehke kui tuleksite teie täna õhtu palli peale.

Kõrwits. Meid nagu natuke weel narrida, armate teie?

Ilwes. Tehke weel kõigewiimaks natuke nalja.

Kõrwits. Kui aga auustatud kohtuhärra seda mitte pahaks ei pane?

Willem. Ei sugugi.

Kõrwits. Hä, hä, hä! Noh siis tahan ma kõige waewa ja pahanduse peale weel natuke nalja teha.

Kuues etendus.

5 Kõik koolilapsed suure lillekimpudega. Luitse frantsiga. Endised.

Eliise. Aha! minu peigmees! minu armsam!

Kõrwits. Jah, mu tuuise, see ma olen.

Luitse. Teretan teid, mu härra.

Zida. Kuidas käsi käib?

Karoliine. Mina rõemustan väga teid jällenähes.

Tooni. Mina rõemustan weel rohkem.

Kõrwits. Armsad lapsed, ma tahaksin tolm teie jalgade all olla.

Luitse. Kuulge kui liigutaw.

Eliise. Miks olete mind nii kaua asjata teie järele lastnud igatseda?

Kõrwits. See on ikka nõnda minu wiis.

Karoliine. Mina pahandaksin warsti selle üle, kui ma teie pruut oleksin.

Zida. Mina näpistaksin teid.

Tooni. Mina ei annaks teile kolmel päawal muisu.

Kõrwits. Väga tarwilised talitused, armas laps. Ma olen rätsepatele ja ehtetegijatele teie rehknungid ära maksnud. See härra muretseb teile wiitungid kätte.

Luitse. Uih, häbenege sest rääkida. Peigmees peab üsna waikselt oma õnne maitsema ja oma pruudi eest raha wälja andma.

Kõrwits. Üsna waikselt, seda ma ju ka teen, hä, hä, hä!

Zida. Ja kui ta ka tuhat rubla peab wälja andma, peab ta ikka tegema, kui põleks see midagi.

Rõrwits. See näitab tõeste nõnda olevat, hä, hä, hä!

Eliise. Niisugustest tühjast asjadest ei maksa rääkida!

Rõrwits (kõrva). Tühjad asjad! kahetsakumne rublane fall, Jumal tänatud, et ma t'ast lahti olen!

Eliise. Need lilled olen ma teie tarbeks noppinud.

Rõrwits. Väga ilus!

Eliise. Ma pistan n'ad teile rinda. (Teeb seda)

Rõrwits. See leiab ju nagu terve apteek.

Luiise. Selle fransi olen ma teile pununud. (Õtab ta kübara peast ja paneb talle fransi pähe).

Rõrwits (annab fransi tagasi). Urge pange pahaks — kübar ei sünni mitte peale.

Karoliine. Ohvrihärjad saivad Kreeka maal wanal ajal frantsidega ehitud.

Rõrwits. See sünnib ehk pulmapääwaks ennem.

Eliise. Teie kelm räägite juba pulmapääwast.

Rõrwits. Urge laske endal aega mitte igawaks minna, hä, hä, hä!

Eliise. Teie tulete ikka täna õhtu palli peale?

Rõrwits. Ja muidugi tulen.

Luiise. Aga mitte nende saabastega.

Rõrwits. Ei, ei, see ei lähe korda! teil on õigus. Müüd lähen ma aga kohe koju — mõistate? koju, hä, hä, hä! — eneselle teisi saapaid jalga panema. See härra on niikaua minu asemik, kui teie lubate?

Eliise. Minu kohus on teie sõna kuulda.

Rõrwits. Kas kuulete? Noh, siis jumalaga nitkuaaks, hä, hä, hä! kuni ühtteist jälle näeme.

Eliise. Minuga tantsite esimese kwadrille?

Rõrwits. Ja muidugi.

Luiise. Minuga teise.

Rõrwits. Siig palju auu.

Lida. Minuga kolmandama.

Kotzebue, A.

Kõrwits. See on selge.

Karoline. Mina olen manem kui sina, Liiise, ja mõiksid teise mulle jätta.

Liiise. Kes enne tuleb, enne jahwatab, mina pean oma õigusest finni.

Kõrwits (kõrwale). Hä hä hä! nüüd hakkawad nad weel minu pärast riidu. Seda põleks ma uskunud, et ma nii rõmsalt linnast wälja sõidan. Selle eest olen ma üksi nende hea sõbradelle tänu wõlgu. (Ta wautab salaja Ilwese ja Willemi kätt). Jumalaga preilid! (Ara.)

Eliise. Kas ta tõeste minema sõidab?

Ilwes. Jah tõeste, ta sõidab.

Willem (wiskab paruka maha). Ja minule on ta kõik oma õigused kinkinud.

Eliise. Aga minu sõrmus?

Willem. See on temale lihasse kaswanud. Mulle olete teie südamesse kaswanud.

Eliise. Willem, mina olen sinu. (Langevad üksteise kaela.)

Liiise (hoiab frantsi nende pea peal.) Nad elagu!

Ilwes. Tuhat rubla on teenitud!

Kõik (hoiatwad roosikimbud nende ümber kõrgel.) Nad elagu! Nad elagu! Nad elagu!

Wahetekk langeb.

Trükiwigad:

lg 13 rida ülevalt trükitud: olin, — loe: olen.

lg wiinne rida trükitud: kõhuanee loomake on, —

9. 50
753/1823
V 60
1

„Üleüldse Kirjawara“ nime all hakkab üks iseäraline fogu raamatuid ilmuma. Raamatute siju saab väga mitmesugune olema. Nendes saavad ilmuma, kirjatükid kõigist kirjanduse valdadest; nõnda kui: teaduslised kirjad, õpetlikud jutustused, luuletused, näitemängid j. n. e. Kirjatööd saavad olema: algupäralised ja ümber tõlgitud. Wiimsed saavad teiste rahwaste niisugustest kirjanikkude töödest wõetud, mis just Gesti rahwale kõige kõlblikumad ja kasulikumad on.

„Üleüldse Kirjawara“ iga nummer saab umbes 4—5 trükipoognat suur olema, piltidega ilustatud ja ainult 15 kop. maksma. Nagu lugeja näeb, on „Kirjawara“ numbre hind tema suuruse kohta üliwäga odaw, mis üksi selleläbi võimalikuks on saanud, et need numbrid suurel hulgal trükitud saavad.

Järgmised numbrid on osalt juba ilmunud, osalt trükkis:

- 1) **Ameerika uudisjutud.** (Bildiga.)
- 2) **Pürjärwe rentnik.** Lustimäng wiies waatuses.
- 3) **СЛУШАЮСЬ, ВАШЕ БЛАГОРОДИЕ!**
ШУТКА ВЪ ОДНОМЪ ДѢЙСТВІИ.
- 4) **Waremete keskel.** Nali ühes waatuses. —
Worstaru linna pürgermeister. Nali ühes waatuses.
- 5—9) **Keisri kästjalg.** (Bildiga.) Nutt Wene-
maa ajaluoft.